

DIGITALE PARTICIPATIETOOLS EN BESLUITVORMING

Femke Verhoeven

706230

MA Scriptie Governance en Management van Complexe Systemen
Erasmus School of Social and Behavioural Sciences, Erasmus Universiteit

Augustus 2024

Begeleider: dr. (José) MJ Nederhand

Tweede lezer: dr. (Julia) JM Wittmayer

Voorwoord

Met veel plezier en toewijding presenteer ik u deze scriptie die het einde markeert van de masterstudie Governance en Management van Complexe Systemen en mijn studententijd. Het schrijven van dit werk was een uitdagende, leerzame en waardevolle ervaring, die ik niet alleen aan mijn eigen inspanningen te danken heb, maar ook aan de steun en begeleiding van verschillende mensen en instanties.

Allereerst wil ik mijn dank uitspreken aan mijn scriptiebegeleider, José Nederhand, voor haar deskundige begeleiding en feedback gedurende het hele onderzoeksproces. Uw waardevolle inzichten hebben mij geholpen om dit vraagstuk te doorgronden en mijn onderzoek naar een hoger niveau te tillen. Daarnaast wil ik ook mijn collega's bij de provincie Noord-Brabant bedanken waar ik gedurende het schrijven van deze scriptie stage heb mogen lopen. Tijdens deze periode heb ik veel mogen leren over het uitvoerende proces van de provincie waar participatie een groot onderdeel van uitmaakt.

Verder ben ik dankbaar voor de medewerking van de experts en deelnemers aan mijn onderzoek, wiens bereidwilligheid om hun ervaringen en kennis te delen cruciaal was voor het succes van dit onderzoek. Uw bijdrage heeft deze scriptie verrijkt en mij in staat gesteld om diepgaand inzicht te verkrijgen in de impact van digitale participatietools.

Ik hoop dat deze scriptie een waardevolle bijdrage levert aan het vakgebied en dat de bevindingen nuttig zullen zijn voor zowel academici als praktijk professionals die zich bezighouden met digitale participatie en besluitvorming.

Femke Verhoeven
Augustus 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	5
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	6
1.1 N279 Veghel - Asten	6
1.2 Digitale participatie.....	6
1.3 Probleemstelling.....	7
1.4 Doelstelling.....	8
1.5 Vraagstelling.....	8
1.6 Maatschappelijke relevantie	9
1.7 Wetenschappelijke relevantie	9
1.8 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader.....	11
2.1. Definitie digitale participatie	11
2.2. Kenmerken van digitale participatietools	11
2.2.1 Toegankelijkheid van de tool	12
2.2.2 Interactiviteit van de tool	13
2.2.3 Transparantie van de tool	13
2.2.4 Flexibiliteit van de tool	14
2.3 Legitimiteit in het besluitvormingsproces.....	14
2.4 Mechanisme: Effecten van digitale participatietools op input legitimiteit.....	16
2.4.1 Toegankelijkheid van de tool	16
2.4.2 Interactiviteit van de tool	17
2.4.3 Transparantie van de tool	17
2.4.4 Flexibiliteit van de tool	18
Hoofdstuk 3: Methodologie	20
3.1. Onderzoeksstrategie	20
3.1.1. Casusselectie	20
3.2. Dataverzamelingsmethoden	21
3.3. Steekproefselectie	23
3.4. Data analyse	23
3.5. Validiteit en betrouwbaarheid	24

3.5.1 Validiteit	24
3.5.2 Betrouwbaarheid	25
3.6. Operationalisering	25
3.7. Ethische overwegingen	27
Hoofdstuk 4: Resultaten	28
4.1 Verschillende digitale participatietools.....	28
4.1.1 Toegankelijkheid	28
4.1.2 Interactiviteit	29
4.1.3 Transparantie.....	30
4.1.4 Flexibiliteit	31
4.2 Input legitimiteit	31
4.2.1 Toegankelijkheid	31
4.2.2 Interactiviteit	35
4.2.3 Transparantie.....	38
4.2.4 Flexibiliteit	41
4.3 Overige competenties bij gebruik van digitale participatietools.....	44
Hoofdstuk 5: Conclusie en discussie	46
5.1 Conclusie	46
5.2 Methodologische discussie	48
Hoofdstuk 6: Aanbevelingen.....	50
Literatuurlijst	53
Bijlage	59
Bijlage A	59
Specifictaie digitale participatie tools.....	59
Bijlage B	60
Enquête vragen	60
Bijlage C.....	70
Vragen focusgroep.....	70
Bijlage D	71
Codeerschema.....	71

Samenvatting

Deze scriptie onderzoekt de impact van digitale participatietools op de input legitimiteit binnen besluitvormingsprocessen, met een focus op de kenmerken toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit. Het onderzoek combineert kwantitatieve data, verzameld via een enquête onder burgers in de provincie Noord-Brabant, met kwalitatieve inzichten uit een focusgroep van omgevingsmanagers.

De bevindingen tonen aan dat flexibiliteit de belangrijkste factor is voor het verhogen van de input legitimiteit. Flexibele tools verlagen de drempels voor deelname en bevorderen een bredere vertegenwoordiging van belanghebbenden. Dialoog-tools en social media platforms worden als bijzonder flexibel beschouwd, terwijl brainstorm- en videoconferentie-tools technische barrières hebben en minder flexibel zijn.

Toegankelijkheid verlaagt, naast de factor flexibiliteit, ook de drempel voor deelname en bevordert burgers om deel te nemen aan besluitvormingsprocessen. Toegankelijke tools stellen burgers in staat makkelijker hun standpunten en belangen te delen. Echter zijn er bij oudere leeftijdsgroepen ook zorgen over de toegankelijkheid van online tools en de digitale omgevingen van de overheid in de toekomst. Interactiviteit verhoogt de betrokkenheid en samenwerking, maar draagt niet significant bij aan een grotere representativiteit van deelnemers. Transparantie speelt een rol in het opbouwen van vertrouwen, wat de bereidheid om deel te nemen vergroot, maar wordt minder cruciaal geacht dan flexibiliteit. Transparante tools verbeteren de zichtbaarheid van feedback en proces, wat bijdraagt aan een hogere legitimiteit.

Op basis van deze bevindingen worden enkele aanbevelingen gedaan. Het vervolgonderzoek zou zich moeten richten op longitudinaal onderzoek om de langetermijneffecten van digitale participatie te begrijpen en de digitale kloof verder te analyseren. Praktische aanbevelingen omvatten het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van tools, het verhogen van de flexibiliteit in deelname opties en het implementeren van hybride participatiemodellen om zowel digitale als traditionele voorkeuren te accommoderen. Door deze aanbevelingen te implementeren, kunnen digitale participatietools effectiever worden ingezet om een representatieve en legitieme input te verkrijgen, wat de kwaliteit van het besluitvormingsproces ten goede komt.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 N279 Veghel - Asten

'N279 tussen Veghel en Asten een van de gevaarlijkste provinciale wegen van Nederland' (Brabants Dagblad, 2023). Dit betreft een titel van een artikel in het Brabants Dagblad over de N279. Gedurende de periode van 2017 tot en met 2021 vonden er volgens het onderzoeksbureau Sweco 87 ongevallen plaats, waarbij negen dodelijke slachtoffers vielen (Brabants Dagblad, 2023).

De provincie Noord-Brabant stelde in 2014 al voor om een gedeelte van de provinciale weg tussen de A50 bij Veghel en de A67 bij Asten, ongeveer 34 kilometer lang, te verbeteren. Het plan omvatte onder andere het verdubbelen van het aantal rijstroken. Dit provinciaal inpassingsplan kreeg echter bezwaren van 60 belanghebbenden, waarna de Raad van State op 15 december 2021 een deel van deze bezwaren gegrond verklaarde en het plan vernietigde. De provincie moet nu een nieuw plan ontwikkelen (Noord-Brabant, z.d.). Bij dit project zijn zes gemeenten betrokken die rondom de weg liggen, evenals waterschap Aa en Maas en Rijkswaterstaat, samen met diverse stakeholders zoals bedrijven, agrarische en natuurorganisaties, en bewoners (Noord-Brabant, z.d.). Het participatieproces, essentieel voor het begrijpen van belangen en verwachtingen, omvat zowel formele als informele momenten. Het doel is duidelijkheid te bieden over betrokkenheid, tijdige informatievoorziening, het stimuleren van initiatieven, het verbeteren van besluitvorming en het verwerken van inbreng van belanghebbenden. Het proces is toegankelijk voor iedereen en biedt verschillende niveaus van participatie, zoals meedenken, om een evenwichtige afweging van belangen langs het tracé van de N279 te waarborgen (Noord-Brabant, z.d.). Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024, wordt participatie nog belangrijker, waarbij overleg met alle betrokken partijen en terugkoppeling verplicht wordt gesteld (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023).

1.2 Digitale participatie

Participatie in besluitvormingsprocessen is een cruciaal aspect van hedendaags bestuur, vooral in complexe projecten zoals het N279-project. Deze vorm van interactief bestuur richt zich op het bereiken van samenhang en doeltreffendheid in het bestuur, erkennend dat overheden niet langer directe controle hebben over burgers (Edelenbos & Van Meerkerk, 2016). Daarnaast betreft

burgerparticipatie maatschappelijke en private actoren bij besluitvormingsprocessen, verbetert het de efficiëntie, effectiviteit en legitimiteit (Edelenbos & Van Meerkerk, 2016).

In de afgelopen twee decennia is de participatie van burgers in het nemen van publieke beslissingen en dienstverlening via informatietechnologieën en communicatietechnologieën, een belangrijk onderwerp geworden (Susha & Grönlund, 2012). Overheden over de hele wereld hebben digitale participatie in de praktijk overgenomen om de betrokkenheid van burgers te vergroten en de transparantie van overheidsbeslissingen te vergroten (Macintosh & Whyte, 2008). Daarmee streven ze naar het herstellen van de legitimiteit van en het vertrouwen in overheidsinstanties door middel van democratische betrokkenheid (Medaglia, 2012). Het integreren van digitale participatie-instrumenten in het besluitvormingsproces van het N279-project kan de input legitimiteit vergroten. Door gebruik te maken van digitale tools kunnen diverse belanghebbenden, ongeacht hun locatie of achtergrond, deelnemen aan het participatieproces. Deze benadering biedt niet alleen de mogelijkheid om meer input te verzamelen, maar ook om de representativiteit en legitimiteit van het besluitvormingsproces te versterken en de mogelijkheden voor participatie te verbreden. Het onderzoeken van de bijdrage van digitale participatie tools kan mogelijkheden bieden voor de legitimiteit van dit proces, maar ook andere processen in de toekomst. In de volgende fase wordt een milieueffectrapportage (MER) opgesteld, gevolgd door een projectbesluit, die beide ter inzage worden gelegd (Noord-Brabant, z.d.). In deze fase is het daarom van belang om burgers betrokken te houden bij het project om een kwalitatieve oplossing te formuleren.

1.3 Probleemstelling

Dit onderzoek richt zich op de uitdaging voor overheden om met de Omgevingswet in 2024 een participatie-aanpak te ontwikkelen die een legitiem beleid ondersteunt, met als specifiek voorbeeld de provincie die na de vernietiging van het provinciaal inpassingsplan voor de N279 in 2021 streeft naar een brede belangenbenadering met centrale participatie. Digitale participatietools worden onderzocht als middel om de kwaliteit en draagvlak van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) te verbeteren en de input legitimiteit van het besluitvormingsproces te vergroten.

1.4 Doelstelling

Het primaire doel van dit onderzoek is door middel van kwantitatief en kwalitatief onderzoek te begrijpen hoe specifieke kenmerken van digitale participatietools de input legitimiteit in het besluitvormingsproces kunnen vergroten. De bevindingen zullen bijdragen aan het gebruik van digitale participatietools in de volgende fase van het N279-project in Noord-Brabant, maar kunnen ook bruikbaar zijn voor andere participatie-initiatieven.

1.5 Vraagstelling

Uit deze probleem- en doelstelling vloeit de volgende onderzoeksvraag voort:

“Wat is de invloed van de toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van verschillende digitale participatietools op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces?”

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen vastgesteld:

Theoretische deelvragen:

- *Wat zijn de belangrijkste kenmerken van digitale participatietools?*
- *Wat is input legitimiteit?*
- *Wat zijn de mogelijke effecten van de factoren van digitale participatietools op de input legitimiteit in het besluitvormingsproces?*

Empirische deelvragen:

- *Hoe beoordelen burgers de kenmerken: toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van verschillende digitale participatietools?*
- *In hoeverre beïnvloeden kenmerken van digitale participatietools de input legitimiteit in het besluitvormingsproces?*
- *Wat zijn de percepties van belanghebbenden over de input legitimiteit die wordt verzameld via digitale participatietools?*

1.6 Maatschappelijke relevantie

Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 wordt participatie nog belangrijker, omdat de wet vereist dat participatie-uitkomsten duidelijk herleidbaar zijn naar het besluitvormingsproces en dat afwegingen goed beargumenteerd worden (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024). Dit onderzoek sluit aan bij een motie naar aanleiding van Kamervragen¹ uit 2022 van kamerlid Bontenbal, die opriep tot onderzoek naar de sociaal-maatschappelijke impact van nieuwe digitale technologieën, en onderzoekt hoe digitale participatietools invloed hebben op democratische legitimiteit en besluitvormingsprocessen. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het potentieel van digitale participatie om een inclusiever en democratischer besluitvormingsproces te bevorderen. Door digitale tools te verkennen, kunnen doelgroepen die anders mogelijk niet bereikt worden, bijdragen aan een breder scala aan perspectieven en een hogere kwaliteit van input (Marshall et al., 2024). Voor de provincie Noord-Brabant is dit cruciaal om draagvlak te versterken en passende oplossingen te formuleren voor alle partijen. Bovendien kan digitale participatie bijdragen aan transparantie en toegankelijkheid, wat het vertrouwen in de overheid kan versterken (Kim & Lee, 2012). Door burgers vroegtijdig te betrekken bij besluitvormingsprocessen, kan hindermacht en vetorecht in latere stadia worden beperkt, wat voorkomt dat projecten vertraging oplopen of complexer worden door procedurele bezwaren (Klijn & Koppenjan, 2000). Actieve burgerparticipatie kan naast het vergroten van het draagvlak ook de kwaliteit van besluiten verhogen en bijdragen aan meer sociale cohesie (Van Edelenbos & Klijn, 2005).

1.7 Wetenschappelijke relevantie

Het onderzoek naar digitale participatie in het kader van het N279-project heeft wetenschappelijke relevantie op verschillende gebieden. Ten eerste levert het bijdragen aan de wetenschappelijke kennis over de effectiviteit van digitale participatiemethoden in complexe ruimtelijke planningstrajecten. Door de resultaten te analyseren, kunnen onderzoekers de voor- en nadelen van digitale participatietools beter begrijpen en de impact ervan op het besluitvormingsproces en de inclusiviteit van participatie evalueren (Senior et al., 2023). Senior et al. (2023) benadrukken het belang van empirische studies om effectieve methoden en tools te identificeren die een positieve participatiecultuur in gemeenschappen bevorderen, wat bijdraagt aan een inclusiever en democratischer proces. Daarnaast biedt het onderzoek kansen voor verdere studie naar de ontwikkeling en implementatie van participatieve methoden binnen de context van de Omgevingswet.

¹ Kamerstukken II 2022-2023, 36200 VII, nr. 72.

Dit kan leiden tot nieuwe inzichten over de rol van technologieën zoals digitale platforms en sociale media in het faciliteren van participatie en het verbeteren van besluitvorming in complexe ruimtelijke vraagstukken (Wallin et al., 2010). Het onderzoek verkent ook de klassieke vraag over de relatie tussen participatie en democratie door te onderzoeken hoe digitale platforms bijdragen aan of belemmeren van effectieve en eerlijke participatie. Dit is cruciaal voor het verbeteren van de legitimiteit van besluitvormingen in diverse contexten (Severo & Thuillas, 2022). Hierdoor kan beter inzicht worden verkregen in de complexiteit van het gebruik van digitale participatie tools, waar discrepanties tussen technologische prioriteiten en de behoefte van sociale actoren een rol spelen (Severo & Thuillas, 2022).

Dit onderzoek draagt bij aan het ontwikkelen van richtlijnen en best practices voor het gebruik van digitale participatie in vergelijkbare planningstrajecten, wat waardevol is voor zowel beleidsmakers als praktijkgemeenschappen die zich bezighouden met ruimtelijke planning en participatieve processen. Tot slot is er tot op heden geen kwantitatief en kwalitatief onderzoek verricht naar het gebruik van digitale participatietools bij infrastructuurprojecten binnen deze regio.

1.8 Leeswijzer

Deze scriptie bestaat uit zes hoofdstukken. De inleiding biedt een overzicht van het onderzoeksthema en de doelstellingen. Het theoretisch kader bespreekt de belangrijkste concepten en beantwoordt de theoretische deelvragen. De methodologie beschrijft de onderzoeks aanpak en dataverzamelingmethoden. De resultaten presenteren de bevindingen van de empirische deelvragen. De conclusie en discussie worden gecombineerd in één hoofdstuk, waarin de bevindingen worden geïnterpreteerd en de beperkingen van het onderzoek worden besproken. Het laatste hoofdstuk bevat aanbevelingen voor de toepassing van digitale participatietools in toekomstige projecten en voor verder onderzoek.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

Dit hoofdstuk biedt een theoretisch kader om de invloed van verschillende digitale participatietools op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces te onderzoeken.

2.1. Definitie digitale participatie

Digitale participatie verwijst naar de actieve betrokkenheid van individuen, gemeenschappen en organisaties op online platforms en via digitale technologieën in politieke, sociale en civiele processen (Chadwick, 2009). Dit omvat handelingen zoals online stemmen, deelname aan sociale media discussies, virtuele gemeentehuis bijeenkomsten en het uiten van meningen over overheidsbeleid met digitale tools. Macintosh (2004) beschrijft digitale participatie als de betrokkenheid in digitale omgevingen zoals sociale media en online platforms, inclusief activiteiten zoals interactie met anderen en deelname aan discussies, wat bijdraagt aan inclusieve en democratische digitale samenlevingen. Aichholzer & Rose (2019) benadrukken dat digitale participatie zowel formele institutionele mechanismen als informele maatschappelijke betrokkenheid omvat, wat de breedte en diversiteit van digitale participatie tools en -methoden benadrukt.

2.2. Kenmerken van digitale participatietools

In de moderne samenleving spelen digitale participatietools een steeds belangrijkere rol bij het faciliteren van burgerbetrokkenheid en het verbeteren van democratische processen. Deze tools, die variëren van videoconferentie platforms tot sociale media en enquête software, bieden een breed scala aan mogelijkheden voor mensen om deel te nemen aan besluitvormingsprocessen, hun mening te uiten en actief betrokken te zijn bij kwesties die hen aangaan.

Bächtiger et al. (2010) verkent onder andere theoretische aspecten van deliberatieve processen en hoe deze bijdragen aan democratische uitkomsten. Bächtiger et al. (2010), Kim & Lee (2012) en Aichholzer et al. (2011) stellen dat deliberatie kan leiden tot meer inclusieve, rechtvaardige en effectieve besluitvorming in democratische systemen. Verschillende aspecten van deliberatieve democratie, zoals de rol van openbare discussie, het belang van inclusiviteit en gelijkheid in het deliberatieve proces kunnen bijdragen aan het oplossen van conflicten en het bereiken van consensus. Digitale participatietools hebben verschillende kenmerken die ze onderscheiden en geschikt maken

voor verschillende vormen van participatie. Deze paragraaf zal zich richten op verschillende kenmerken van digitale participatie tools die worden benadrukt in de literatuur. Deze kenmerken kunnen invloed hebben op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces. De invloed van toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van digitale participatietools op de democratische legitimiteit van het besluitvormingsproces is een complex fenomeen. Aan de ene kant kunnen deze tools de participatie van burgers vergemakkelijken en hun stemmen versterken, waardoor het besluitvormingsproces inclusiever en representatiever wordt. Aan de andere kant kunnen er echter ook uitdagingen zijn, zoals de digitale kloof, waarbij niet alle burgers gelijke toegang hebben tot deze tools, of het risico van manipulatie en polarisatie op online platforms (Aichholzer et al., 2011).

2.2.1 Toegankelijkheid van de tool

Toegankelijkheid verwijst naar de mate waarin digitale participatietools beschikbaar zijn en gemakkelijk te gebruiken zijn voor diverse groepen belanghebbenden. Onderzoek suggereert dat tools die eenvoudig te begrijpen en te gebruiken zijn, de participatiegraad kunnen verhogen en een bredere vertegenwoordiging van belanghebbenden kunnen aanmoedigen (Kneuer, 2016). Eerdere studies hebben aangetoond dat de toegankelijkheid van online platforms de betrokkenheid van burgers kan vergroten en een meer inclusief besluitvormingsproces kan bevorderen (Aichholzer et al., 2011). Digitale participatietools kunnen de drempel verlagen voor deelname aan het besluitvormingsproces door het gemakkelijker te maken voor mensen om hun mening te uiten en informatie te delen. Digitale participatie kan aantrekkelijker zijn voor jongeren en kan ervaren worden als laagdrempelig omdat zij digitaal vaardig zijn in deze online wereld. Daarnaast zijn de transactiekosten voor participatie lager en is informatie makkelijker beschikbaar voor participanten (Meijer et al., 2019). Een tool die gemakkelijk toegankelijk is via verschillende apparaten en platforms, zoals smartphones, tablets en computers, zou meer deelnemers aantrekken.

Bij het gebruik van digitale participatietools worden specifieke vaardigheden van zowel aanbieders als gebruikers vereist. Het is essentieel om niet alleen de technische aspecten van deze tools te begrijpen, maar ook het doorlopende proces van participatie dat in de Omgevingswet wordt beschreven als de participatie-aanpak. Organisatoren moeten in staat zijn om verschillende online tools effectief te gebruiken zoals video platforms en dialoog tools. Waarbij het bieden van duidelijke communicatie naar deelnemers toe van belang is om een diverse mix van participatievormen te faciliteren die aansluiten bij verschillende doelen en behoeften (Estafam, 2021).

2.2.2 Interactiviteit van de tool

Interactiviteit verwijst naar de mogelijkheid van participatietools om tweerichtingscommunicatie mogelijk te maken, waarbij deelnemers kunnen reageren op informatie en met elkaar kunnen communiceren. Onderzoek heeft aangetoond dat interactieve tools, zoals videoconferentie-tools en sociale media, de betrokkenheid van belanghebbenden kunnen vergroten en een gevoel van gemeenschap en samenwerking kunnen bevorderen (Macintosh & Whyte, 2008). Studies hebben ook aangetoond dat actieve betrokkenheid van deelnemers leidt tot meer diverse en constructieve input in het besluitvormingsproces (Livingstone, 2010). Mensen zouden eerder geneigd zijn deel te nemen aan activiteiten waarbij ze actief kunnen communiceren en hun mening kunnen delen met anderen.

Interactiviteit in online communicatie verwijst naar het vermogen van gebruikers om actief deel te nemen aan en invloed uit te oefenen op de inhoud, richting en dynamiek van communicatieprocessen via digitale platforms (De Cindio & Peraboni, 2009). Dit bevordert betrokkenheid en een betekenisvolle uitwisseling tussen deelnemers, wat leidt tot een dynamische ervaring die verder gaat dan passief informatie consumeren. Gebruikers kunnen directe reacties ontvangen, in realtime communiceren en samenwerken aan nieuwe inhoud, wat een interactieve en participatieve omgeving creëert (Lowenthal, 2023). Synchrone interactie biedt directe betrokkenheid en feedback, terwijl tekstgebaseerde tools zoals nieuwscommentaren, asynchrone interactie mogelijk maken. Waardoor de betrokkenheid zich over een langere periode kan uitstreken wat leidt tot meer doordachte bijdragen aan het participatieproces (Lowenthal, 2023).

2.2.3 Transparantie van de tool

Transparantie verwijst naar de openheid en duidelijkheid van het participatieproces, inclusief de besluitvormingsprocedures en de wijze waarop input wordt verzameld en gebruikt. Onderzoek suggereert dat een transparant proces het vertrouwen van belanghebbenden kan vergroten en de legitimiteit van de input kan versterken (Nabatchi & Leighninger, 2015). Studies tonen aan dat duidelijke communicatie en feedbackmechanismen essentieel zijn voor het opbouwen van vertrouwen en het waarborgen van de legitimiteit van het participatieproces (Kim & Lee, 2012). Digitale participatietools kunnen bijdragen aan transparantie door het proces en de verzamelde input openbaar te maken voor alle belanghebbenden, waardoor het vertrouwen in het proces wordt vergroot en de legitimiteit wordt versterkt (Kneuer, 2016). Een tool die transparantie biedt over het participatieproces, inclusief hoe de verzamelde input zal worden gebruikt en hoe besluiten worden genomen, kan het vertrouwen van deelnemers vergroten. Mensen zouden eerder deelnemen aan

participatieactiviteiten als ze zich ervan bewust zijn dat hun input serieus zal worden overwogen en dat het proces eerlijk en rechtvaardig is (Setyasih, 2023).

Daarnaast zijn er zowel gesloten als open source opties beschikbaar voor digitale participatie. Gesloten source tools hebben een niet-openbare code en kunnen vaak alleen worden gebruikt tegen maandelijkse betalingen, terwijl open source tools een openbare code hebben en gratis kunnen worden gebruikt. Het gebruik van open source tools kan bijdragen aan transparantie, innovatie en economische groei, zoals bepleit door recente beleidsinitiatieven (De Zeeuw et al., 2020).

2.2.4 Flexibiliteit van de tool

Flexibiliteit verwijst naar de mogelijkheid voor belanghebbenden om op verschillende momenten deel te nemen aan het participatieproces en om hun bijdragen aan te passen aan hun eigen schema's en voorkeuren. Onderzoek suggereert dat participatietools die flexibiliteit bieden wat betreft timing en de mogelijkheid voor herhaalde deelname, de betrokkenheid kunnen vergroten en een meer inclusief proces kunnen bevorderen (Rose et al., 2020). Studies hebben aangetoond dat het bieden van verschillende mogelijkheden voor deelname, zoals online enquêtes en openbare vergaderingen, de diversiteit en representativiteit van de input kan vergroten (Macintosh & Whyte, 2008). Een tool die flexibel is qua timing, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden om deel te nemen op verschillende momenten gedurende een langere periode, zou meer deelnemers kunnen aantrekken. Mensen zouden eerder deelnemen aan participatieactiviteiten wanneer ze kunnen kiezen wanneer en hoe lang ze willen deelnemen, passend bij hun drukke schema's en eigen agenda's (De Jong et al., 2020).

2.3 Legitimiteit in het besluitvormingsproces

Input legitimiteit betreft de mate waarin wensen, voorkeuren en belangen van burgers worden geïntegreerd in een politiek systeem, gebaseerd op waarden zoals politieke gelijkheid en actief burgerschap. Dit geldt voor zowel formele systemen (zoals de EU of gemeenten) als informele samenwerkingen (zoals publiek-private partnerschappen). Volgens Scharpf (1996) is input legitimiteit essentieel voor 'government by the people' en maakt het deel uit van de bredere democratische legitimiteit, die zowel input- als output aspecten van een politiek systeem omvat. Legitimiteit vereist dat politieke beslissingen aansluiten bij de voorkeuren van burgers, vaak via representatieve instellingen en verkiezingen, en dat de democratie effectieve resultaten oplevert die door de burgers gewenst zijn (Scharpf, 1996).

Legitimiteit aan de inputzijde is afhankelijk van mechanismen die de 'wil van het volk' vertalen naar politieke besluiten. Wanneer deze mechanismen door het volk als 'democratisch' of 'goed' worden beoordeeld, is er sprake van input legitimiteit (Schmidt, 2013). Dit betekent dat regelgeving als legitiem wordt beschouwd wanneer deze voortkomt uit authentieke deelname en de voorkeuren van de gemeenschap (Migchelbrink & Van de Walle, 2020). Een besluitvormingsproces is legitiem als het alle relevante belanghebbenden een eerlijke kans biedt om hun stem te laten horen en hun input serieus wordt genomen (Grimmelikhuijsen & Meijer, 2014). De nieuwe Omgevingswet legt deze theorieën als het ware vast in de wet door het verplicht stellen van een participatieproces waarbij de uitkomst moet kunnen worden herleid naar het proces. Dit omvat aspecten zoals transparantie, inclusiviteit, verantwoording en rechtvaardigheid. Bekkers et al. (2007) benadrukken ook de mogelijkheid tot participatie, oftewel de mate waarin burgers de kans krijgen om deel te nemen via diverse kanalen en fora. Het gebruik van digitale tools naast traditionele fysieke mogelijkheden kan deze diversiteit aan participatiekanalen vergroten.

In dit onderzoek zal er worden gefocust op de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in besluitvormingsprocessen. Er zijn volgens Scharpf (1997) twee belangrijke normen voor input legitimiteit:

- **Openheid van de agenda** van de participatieve arena, waarbij de taken niet alleen transparant zijn voor het relevante publiek, maar ook openstaan voor discussie. Waarbij burgers de mogelijkheid hebben om hun standpunten kenbaar te maken.
- **Representativiteit** verwijst naar de mate waarin participatieprocessen diverse groepen en organisaties betrekken. Het vereist voortdurende discussie om te garanderen dat ook zwakkere belangen, zoals die van verschillende demografische groepen, vertegenwoordigd zijn in de besluitvorming. Representativiteit verbetert wanneer een brede demografische diversiteit betrokken is (Scharpf, 1997).

De opkomst van interactief bestuur wordt gezien als een manier om input legitimiteit te vergroten door deliberatie en participatie te bevorderen. Deliberatie is een proces van grondige en zorgvuldige discussie en overweging met als doel het nemen van een weloverwogen beslissing. Deliberatieve processen tussen wetgevers en burgers kunnen een beter inzicht geven in elkaars standpunten en leiden tot een meer verlichte vorm van burgerschap (Schmidt, 2013).

Tabel 1:

Indicatoren van input legitimiteit

Legitimiteit	Indicatoren
Input legitimiteit	<ul style="list-style-type: none">- Open agendavorming- Representativiteit

2.4 Mechanisme: Effecten van digitale participatietools op input legitimiteit

De kenmerken van digitale participatie tools die worden beschreven in de literatuur hebben invloed op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces. Bij ieder kenmerk zal worden beschreven op welke wijze, vanuit de literatuur, deze invloed zal hebben op de input legitimiteit. Het einde van deze paragraaf bevat een conceptueel model (Figuur 1), die de onderlinge relaties tussen de concepten weergeeft.

2.4.1 Toegankelijkheid van de tool

Toegankelijkheid zorgt ervoor dat de drempels voor deelname aan het besluitvormingsproces worden verlaagd. Onderzoek wijst uit dat eenvoudig te begrijpen participatietools, de participatiegraad kunnen verhogen en een bredere vertegenwoordiging van belanghebbenden kunnen aanmoedigen. Dit zou kunnen resulteren in een grotere diversiteit aan deelnemers, wat kan leiden tot een meer representatieve en inclusieve input. Dit kan de legitimiteit van de input versterken, omdat het proces een breder scala aan perspectieven omvat (Kneuer, 2016; Aichholzer et al., 2011; Meijer et al., 2019). De verwachting is dat door het aanbieden van toegankelijke tools deelnemers sneller geneigd zijn om hun standpunten, belangen en perspectieven aan het licht te brengen. Dit draagt bij aan de open agendavorming, ook wel de mogelijkheid voor burgers om hun standpunten vroegtijdig kenbaar te maken. Daarnaast kan het aanbieden van een toegankelijke tool de drempel voor deelname aan participatie-initiatieven verlagen, waardoor burgers sneller geneigd zijn om deel te nemen. Hierdoor wordt de representativiteit van deelnemers verhoogd.

V1: *'Hoe meer toegankelijkheid van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.'*

2.4.2 Interactiviteit van de tool

Interactiviteit verwijst naar de mogelijkheid van participatietools om tweerichtingscommunicatie mogelijk te maken, waarbij deelnemers kunnen reageren op informatie en met elkaar kunnen communiceren. Onderzoek toont aan dat dit de betrokkenheid vergroot en een gevoel van gemeenschap en samenwerking bevordert. Actieve betrokkenheid leidt tot meer diverse en constructieve input in het besluitvormingsproces. Diverse digitale platforms maken het mogelijk dat verschillende belanghebbenden, ongeacht hun achtergrond, deelnemen aan besluitvorming, waardoor representativiteit en inclusiviteit worden vergroot (Macintosh & Whyte, 2008; Livingstone, 2010). De verwachting is dat door het aanbieden van interactieve tools, deelnemers sneller geneigd zijn om hun standpunten, belangen en perspectieven aan het licht te brengen omdat zij deze kunnen delen met andere burgers. Dit draagt bij aan de open agendavorming, waarbij burgers de mogelijkheid hebben om hun standpunten vroegtijdig kenbaar te maken. Daarnaast kunnen interactieve tools de drempel voor deelname aan participatie-initiatieven verlagen, waardoor burgers sneller geneigd zijn om deel te nemen omdat zij een open discussie kunnen voeren met andere deelnemers omdat er ruimte is om actief deel te nemen in plaats van het passief consumeren van informatie. Dit verhoogt de representativiteit van de deelnemers.

V2: *'Hoe meer interactiviteit van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.'*

2.4.3 Transparantie van de tool

Transparantie verwijst naar de openheid en duidelijkheid van het participatieproces, inclusief de besluitvormingsprocedures en de wijze waarop input wordt verzameld en gebruikt. Onderzoek toont aan dat transparantie in het participatieproces het vertrouwen van belanghebbenden vergroot en de legitimiteit van de input versterkt (Nabatchi & Leighninger, 2015; Kim & Lee, 2012). Een tool die transparantie biedt over het participatieproces, inclusief hoe de verzamelde input zal worden gebruikt en hoe besluiten worden genomen, kan het vertrouwen van deelnemers vergroten. Mensen zouden eerder deelnemen aan participatieactiviteiten als ze zich ervan bewust zijn dat hun input serieus zal worden overwogen en dat het proces eerlijk en rechtvaardig is (Kneuer, 2016; Setyasih, 2023). De verwachting is dat het aanbieden van transparante tools deelnemers stimuleert om hun standpunten, belangen en perspectieven te delen. Als ze later kunnen zien wat er met hun input is gebeurd, voelen

ze zich meer geneigd deze informatie te delen, omdat ze dan ervaren dat hun bijdrage daadwerkelijk invloed kan hebben op het besluitvormingsproces. Dit draagt bij aan de open agendavorming, waarbij burgers de mogelijkheid hebben om hun standpunten vroegtijdig kenbaar te maken. Transparante tools kunnen de drempel voor deelname aan participatie-initiatieven verlagen, doordat processen en beslissingen duidelijker en inzichtelijker worden voor alle betrokkenen. Dit verhoogt de representativiteit van de deelnemers, omdat burgers beter geïnformeerd zijn en daardoor sneller geneigd zijn om deel te nemen. Door het vergroten van de transparantie wordt de kans op deelname groter, omdat mensen meer vertrouwen hebben in de processen en resultaten van de participatie-initiatieven.

V3: *'Hoe meer transparantie van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.'*

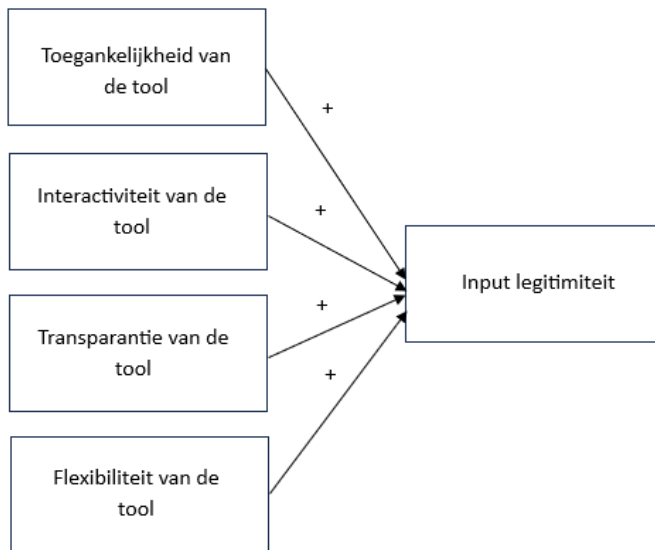
2.4.4 Flexibiliteit van de tool

Timing en flexibiliteit verwijzen naar de mogelijkheid voor belanghebbenden om op verschillende momenten deel te nemen aan het participatieproces en om hun bijdragen aan te passen aan hun eigen schema's en voorkeuren. Onderzoek suggereert dat participatietools die flexibiliteit bieden in timing herhaalde deelname, betrokkenheid vergroten en een inclusiever proces bevorderen (Rose et al., 2020; Macintosh & Whyte, 2008). Een tool met flexibele timing, zoals de mogelijkheid om op verschillende momenten gedurende een langere periode deel te nemen, kan meer deelnemers aantrekken, inclusief degenen met tijdsbeperkingen en zo de legitimiteit van de input versterken. De verwachting is dat door het aanbieden van flexibele tools zullen deelnemers sneller geneigd zijn om hun standpunten, belangen en perspectieven aan het licht te brengen omdat ze de mogelijkheid hebben om dit aan te passen aan hun eigen agenda en schema's. Dit draagt bij aan de open agendavorming, waarbij burgers de mogelijkheid hebben om hun standpunten vroegtijdig kenbaar te maken omdat fysieke deelname niet meer nodig is. Flexibele tools kunnen de drempel voor deelname aan participatie-initiatieven verlagen, doordat ze zich aanpassen aan de diverse behoeften en voorkeuren van de deelnemers waardoor deelname minder tijdrovend wordt. Dit verhoogt de representativiteit van de deelnemers, omdat burgers op verschillende manieren en momenten kunnen deelnemen, waardoor meer mensen worden aangemoedigd om mee te doen.

V4: *'Hoe meer flexibiliteit in timing van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.'*

Figuur 1:

Conceptueel model

Hoofdstuk 3: Methodologie

Dit hoofdstuk beschrijft de methoden die worden gebruikt om de hoofdvraag en empirische deelvragen van dit onderzoek te beantwoorden.

3.1. Onderzoeksstrategie

Dit onderzoek maakt gebruik van een mixed-methods benadering om de invloed van verschillende digitale participatietools op de inputlegitimiteit van het besluitvormingsproces te analyseren. Deze methode stelt ons in staat om de percepties van zowel burgers, die de tools gebruiken, als omgevingsmanagers, die een cruciale rol spelen bij het faciliteren van participatie in leefomgevingprojecten, te onderzoeken (Creswell, 2007).

De onderzoeksstrategie volgt de explanatory sequential mixed methods aanpak. Eerst wordt kwantitatief onderzoek uitgevoerd via enquêtes om een breed overzicht te krijgen van ervaringen en percepties. Vervolgens wordt kwalitatief onderzoek gebruikt om deze kwantitatieve bevindingen te verdiepen en te verklaren, met behulp van focusgroepen met experts. Focusgroepen bieden inzicht in contextuele factoren en motivaties die niet altijd zichtbaar zijn in kwantitatieve data en helpen nieuwe thema's en perspectieven te ontdekken (Creswell, 2007).

Daarnaast wordt veldonderzoek als hoofdstrategie toegepast om de controle over de dataverzameling te waarborgen en de betrouwbaarheid en validiteit van de gegevens te vergroten door direct onderzoek in het veld. Dit onderzoek fungeert ook als een casestudy, waarbij verschillende digitale participatietools grondig worden geanalyseerd om een diepgaand begrip van hun impact te verkrijgen (Van Thiel, 2015). Literatuuronderzoek wordt geïntegreerd om aanvullende kwalitatieve gegevens te verzamelen en de bevindingen verder te onderbouwen.

3.1.1. Casuselectie

Dit onderzoek analyseert digitale participatietools die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn opgesteld na de COVID-19 pandemie, geselecteerd op basis van hun geschiktheid voor digitale burgerparticipatie op verschillende overheidsniveaus (Ponsioen et al., 2020). Door de tools te beoordelen op de kenmerken toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit, wordt vastgesteld in hoeverre ze bijdragen aan de input legitimiteit en welke tools het meest geschikt zijn voor praktische toepassing. De resultaten van deze beoordeling kunnen niet alleen worden toegepast op de casus van de N279 om tot een legitiem en kwalitatief gedragen oplossing te komen, maar ook

op andere ruimtelijke projectplannen. De casus van de N279 heeft als uitgangspunt gediend voor dit onderzoek naar de toepassing van digitale participatietools in ruimtelijke plan projecten.

Er zijn enkele beperkingen: digitale participatietools zijn relatief nieuw en diversiteit is beperkt, waardoor vooral tools worden geselecteerd die voor digitale burgerparticipatie kunnen worden ingezet. Ook verschillen de tools in hun geschiktheid voor verschillende niveaus van de participatieladder en monitor-tools van de VNG worden uitgesloten voor dit onderzoek omdat ze alleen door organisaties gebruikt kunnen worden, niet door burgers.

De volgende digitale participatietools, beschreven in de inspiratiegids van de VNG, zijn geselecteerd voor dit onderzoek en vermeld in Tabel 3. Voor de specificaties van deze tools, zie Bijlage A.

Tabel 3:

Verskillende digitale participatietools volgens (Ponsioen et al., 2020)

Digitale tool
<i>Videoconferentie-tools</i>
<i>Dialogoog-tools</i>
<i>Stem-tools</i>
<i>Brainstorm-tools</i>
<i>Vlog-podcast</i>
<i>Survey-tools</i>
<i>Social media</i>

3.2. Dataverzamelingmethoden

Kwantitatieve dataverzameling

De diverse informatie die is verzameld door het analyseren van documenten die zijn verkregen via literatuuronderzoek over digitale participatie, zal worden gebruikt om een enquête op te stellen. De enquêtes bevatten gestandaardiseerde vragenlijsten en het doel is om kwantitatieve data te

verzamelen over de ervaringen en percepties van burgers over digitale participatie-initiatieven. Om deze percepties nog nauwkeuriger in kaart te brengen, worden in de enquêtes de meningen van burgers verder verkend door bij elke vraag een optie toe te voegen om extra toelichting te geven met de tekst 'licht uw antwoord toe'. Op deze manier wordt rekening gehouden met de diverse houdingen van de respondenten en hun uitleg waardoor er ook kwalitatieve gegevens worden verzameld.

Kwalitatieve dataverzameling

Naast kwantitatief onderzoek zal ook kwalitatief onderzoek plaatsvinden, met een gestructureerde groepsdiscussie. Vanwege de gevoeligheid van het N279 project wordt geen veldonderzoek uitgevoerd met betrokkenen, om mogelijke gekleurde meningen te vermijden en vanwege de politieke gevoeligheid van het project binnen de provincie. De focusgroep bestaat uit omgevingsmanagers, werkzaam onder de Omgevingswet en verantwoordelijk voor participatie en het beheer van de fysieke en sociale omgeving in infrastructurele projecten in provincie Noord-Brabant.

De focusgroep wordt opgezet als een gestructureerde discussie waarin omgevingsmanagers vrijelijk hun ervaringen en meningen over digitale participatietools delen. Deze homogene groep zorgt voor een open communicatie en vermindert sociaal wenselijke antwoorden. Deelnemers worden vooraf geïnformeerd over het doel en de duur van de focusgroep. Een facilitator leidt de discussie, zorgt voor inclusiviteit en stuurt de gesprekken zonder inhoudelijk te sturen. De focus ligt op ervaringen met de toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie, flexibiliteit en legitimiteit van de tools, waarbij specifieke vragen deze concepten verder verkennen.

Tabel 4:

Karakteristieken focusgroep

Respondentnummer	Functie	Organisatie
F1	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F2	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F3	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F4	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F5	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant

F6	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F7	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant
F8	Omgevingsmanager	Provincie Noord-Brabant

3.3. Steekproefselectie

Voor het kwantitatieve onderzoek wordt een steekproefselectie uitgevoerd met een combinatie van willekeurige steekproef en snowball sampling. Deelnemers worden willekeurig geselecteerd uit de provincie Noord-Brabant, met snowball sampling om de doelgroep te vergroten. Bij de analyse van de resultaten wordt rekening gehouden met mogelijke vertekeningen zoals non-response bias en zelf selectiebias. De enquête is ingevuld door 81 burgers uit Noord-Brabant.

Voor het kwalitatieve onderzoek zijn acht deelnemers geselecteerd op basis van hun betrokkenheid bij het onderwerp en hun expertise. Dit zijn experts die ervaring hebben met digitale participatie-initiatieven en tools binnen de provincie Noord-Brabant. Zo zal er worden gezorgd dat de deelnemers relevant zijn voor het onderzoeksthema. De deelnemers zullen voortijdig worden uitgenodigd om de representativiteit te bewaken.

3.4. Data analyse

In dit onderzoek is gekozen voor een mixed-methods benadering. Data zal mede worden geanalyseerd door middel van triangulatie. Triangulatie bij dit onderzoek kan plaatsvinden op verschillende niveaus om de validiteit en betrouwbaarheid van de bevindingen te vergroten (Van Thiel, 2015). In dit onderzoek wordt systematische kwalitatieve vergelijkende analyse (QCA) toegepast om de enquête gegevens te analyseren omdat deze zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens bevatten. QCA biedt een gestructureerd inzicht in hoe verschillende variabelen samenhangen en leiden tot bepaalde uitkomsten. Het is nuttig voor het bestuderen van een beperkt aantal cases en voor het begrijpen van de configuraties van factoren die invloed hebben op resultaten. Deze methode maakt het mogelijk om zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te integreren, wat bijdraagt aan een uitgebreidere analyse en helpt bij het identificeren van noodzakelijke en voldoende condities voor specifieke uitkomsten (Verweij & Gerrits, 2012).

De kwalitatieve data worden geanalyseerd met thematische analyses om patronen en betekenissen te identificeren. Triangulatie zal worden toegepast door kwalitatieve en kwantitatieve resultaten te combineren en te vergelijken, wat de validiteit van de bevindingen versterkt door verschillende perspectieven te integreren. Naast enquêtes en focusgroepen wordt documentanalyse gebruikt om een compleet beeld te krijgen van digitale participatietools en input legitimiteit, waarbij kwantitatieve en kwalitatieve gegevens worden samengebracht voor een dieper begrip van het onderzoeksprobleem (Van Thiel, 2015).

3.5. Validiteit en betrouwbaarheid

3.5.1 Validiteit

Het onderzoek waarborgt de interne en externe validiteit om nauwkeurige en generaliseerbare resultaten te verkrijgen. Interne validiteit wordt gewaarborgd door de concepten zorgvuldig te operationaliseren in enquêtevragen die meten wat is beoogd (Van Thiel, 2015). Enquêtes worden anoniem afgenomen om de invloed van social desirability bias te verminderen, met de belofte dat data na zes maanden wordt verwijderd, wat de kans op sociaal wenselijke antwoorden verkleint. Het gebruik van provinciale medewerkers voor de verspreiding van de enquête zorgt voor een diverse respons, waardoor non-responsbias vermindert en de representativiteit van de gegevens wordt versterkt. Om 'groepsdenken' in focusgroepen te voorkomen, wordt expliciet gevraagd naar afwijkende meningen, wat helpt om een breder scala aan perspectieven vast te leggen. De focusgroepprocedures, inclusief de selectie van deelnemers, de vraagformulering en de data-analyse, worden zorgvuldig gedocumenteerd om de transparantie en reproduceerbaarheid te waarborgen.

Externe validiteit betreft de generaliseerbaarheid van de resultaten naar andere contexten, populaties of situaties (Van Thiel, 2015). De enquête wordt verspreid onder bewoners van Noord-Brabant, wat een representatief beeld biedt voor deze specifieke groep, hoewel de resultaten mogelijk niet volledig generaliseerbaar zijn naar andere regio's. De focusgroepen die nuttig is voor het verkrijgen van diepgaande kwalitatieve inzichten, hebben een beperkt aantal deelnemers, waardoor de generaliseerbaarheid naar een bredere populatie beperkt is. Dit wordt deels gecompenseerd door de grotere steekproef van de enquête. Echter kunnen mensen nog steeds verschillend reageren op schriftelijke vragen dan in een gesprek tijdens een focusgroep. Hier wordt rekening mee gehouden in de analyse en interpretatie van de data.

3.5.2 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van onderzoek wordt bevorderd door een systematische en consistente aanpak bij het verzamelen, analyseren en interpreteren van gegevens (Van Thiel, 2015). Allereerst wordt in dit onderzoek gestreefd naar consistentie en reproduceerbaarheid in de toegepaste methoden en technieken. Door het gebruik van verschillende onderzoeksmethoden zoals documentanalyse kan de informatie uit deze analyse nauwkeurig worden toegepast in de focusgroep. Bovendien wordt er gebruikgemaakt van gestandaardiseerde meetinstrumenten om de consistentie en uniformiteit van de verzamelde gegevens te waarborgen. Een systematische benadering van gegevensverzameling, waarbij alle relevante variabelen en contextuele factoren worden gedocumenteerd, draagt bij aan de betrouwbaarheid van de resultaten (Van Thiel, 2015). Daarnaast wordt er gestreefd naar een representatieve steekproef met betrekking tot de enquête en een voldoende aantal deelnemers om generaliseerbaarheid en externe validiteit te vergroten. Door het anoniem maken van de enquête worden eerlijke antwoorden bevorderd en wordt de invloed van sociaal wenselijke antwoorden verminderd. Om de betrouwbaarheid van de focusgroep te vergroten, wordt ervoor gezorgd dat alle deelnemers gelijke kansen hebben om hun standpunten naar voren te brengen. Door deze methoden en technieken toe te passen, kan de betrouwbaarheid van het onderzoek worden gewaarborgd en kunnen de bevindingen als consistent en geloofwaardig worden beschouwd.

3.6. Operationalisering

In dit onderzoek wordt onderzocht welke kenmerken invloed hebben op de input legitimiteit bij het gebruik van digitale participatietools. Verwachtingen over toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit worden gekwantificeerd en vergeleken. Dit stelt ons in staat om digitale tools te evalueren en te bepalen welke aspecten verbeterd moeten worden om de participatie en legitimiteit van het besluitvormingsproces te versterken.

Tabel 5:*Operationalisering kenmerken digitale participatietools*

Concept	Variabele	Indicatoren	Waarde
Toegankelijkheid van de tool	Toegankelijkheid	Het gemak waarmee diverse belanghebbenden toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van digitale participatietools	<i>Helemaal niet toegankelijk - Niet erg toegankelijk - Neutraal - Grotendeels toegankelijk - Zeer toegankelijk</i>
Interactiviteit van de tool	Interactiviteit	De mogelijkheid van digitale tools om tweerichtingscommunicatie mogelijk te maken en actieve betrokkenheid van deelnemers te bevorderen.	<i>Helemaal niet interactief - Niet erg interactief - Neutraal - Grotendeels interactief - Zeer interactief</i>
Transparantie van de tool	Transparantie	De openheid en duidelijkheid van het participatieproces, inclusief de besluitvormingsprocedures en het gebruik van verzamelde input.	<i>Helemaal niet transparant - Niet erg transparant - Neutraal - Grotendeels transparant - Zeer transparant</i>
Flexibiliteit van de tool	Flexibiliteit	De mogelijkheid voor belanghebbenden om op verschillende momenten deel te nemen aan het participatieproces en om hun bijdragen aan te passen aan hun eigen schema's en voorkeuren.	<i>Helemaal niet flexibel - Niet erg flexibel - Neutraal - Grotendeels flexibel - Zeer flexibel</i>

Daarnaast is input legitimiteit geoperationaliseerd met een schaal die de mate van legitimiteit beoordeelt op basis van percepties van belanghebbenden en besluitvormers. Een lage score wijst op weinig legitimiteit of representativiteit van de input, terwijl een hoge score aangeeft dat de input als zeer legitiem en representatief wordt beschouwd. Deze meting stelt ons in staat om de effectiviteit van participatie tools en processen te evalueren op hun vermogen om legitieme input te genereren.

Tabel 6:

Operationalisering input legitimiteit

Concept	Variabele	Indicatoren	Waarde
Input legitimiteit	Open agendavorming	In hoeverre groepen in staat zijn om hun standpunten, belangen en perspectieven naar voren te brengen tijdens het vormen van de agenda	<i>zeer veel – veel – gemiddeld – weinig – zeer weinig</i>
	Representativiteit	Zijn zwakkere belangen voldoende vertegenwoordigd in de discussie?	<i>zeer veel – veel – gemiddeld – weinig – zeer weinig</i>

3.7. Ethische overwegingen

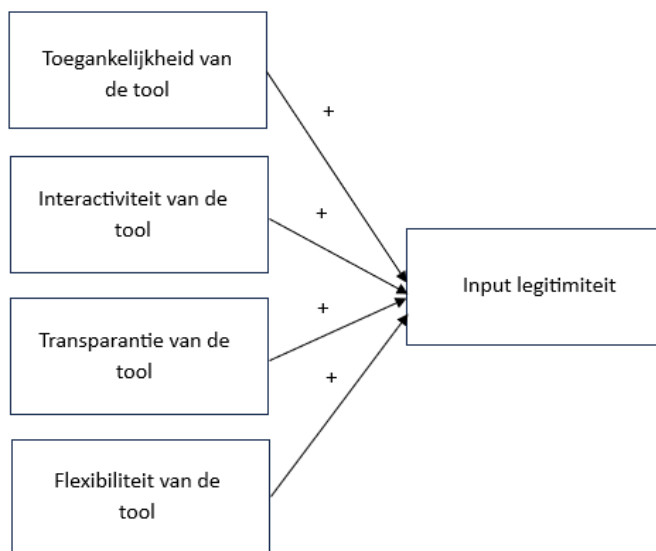
Bij dit onderzoek zijn verschillende ethische overwegingen belangrijk. Ten eerste moet de privacy van deelnemers gewaarborgd worden door geïnformeerde toestemming te verkrijgen en duidelijk uit te leggen hoe gegevens worden verzameld, gebruikt en opgeslagen. Gegevens moeten vertrouwelijk worden behandeld en alleen voor onderzoeksdoeleinden worden gebruikt. Voor zowel de enquête als focusgroep zijn deze ethische overwegingen kenbaar gemaakt en is hiermee ingestemd. Daarnaast moeten de belangen van alle betrokkenen, inclusief deelnemers en stakeholders, gerespecteerd worden door schade te vermijden en eerlijk en transparant te communiceren. Hierbij is het essentieel om culturele en sociale normen te respecteren. (Creswell, 2007). Tenslotte moet objectiviteit gewaarborgd blijven bij de interpretatie en rapportage van bevindingen.

Hoofdstuk 4: Resultaten

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten van het onderzoek naar digitale participatietools en hun impact op de input legitimiteit in besluitvormingsprocessen, ondersteund door data-analyse en relevante literatuur. Overzichten van de enquête- en focusgroepvragen zijn te vinden in Bijlage B en Bijlage C.

Figuur 2:

Conceptueel model

4.1 Verschillende digitale participatietools

Deze resultaten weergeven de beoordeling van respondenten over toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van de eerder genoemde digitale participatietools.

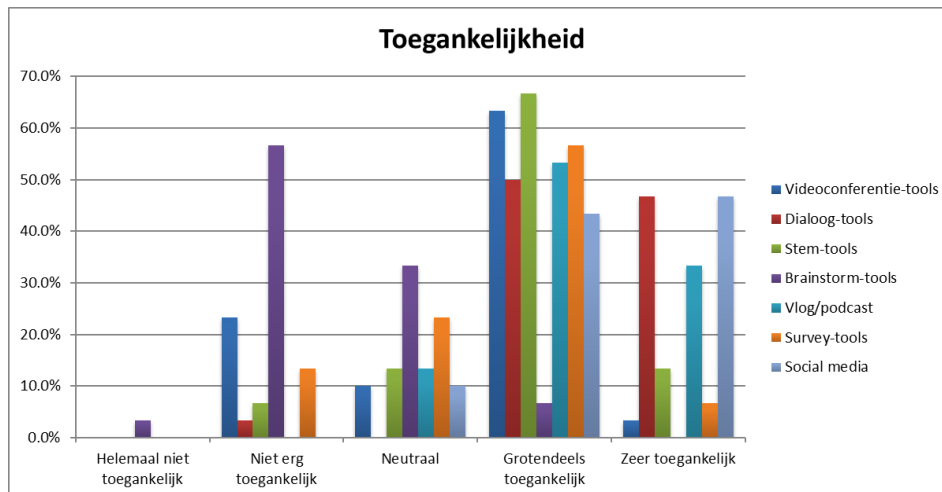
4.1.1 Toegankelijkheid

Toegankelijkheid wordt beschreven als eenvoudig te begrijpen en gemakkelijk te gebruiken. Middels enquêtes hebben respondenten toegankelijkheid van digitale tools beoordeeld. Dialoog-tools en social media werden over het algemeen als het meest toegankelijk beschouwd. Deze tools zijn makkelijk te gebruiken, vereisen weinig technische vaardigheden en zijn breed beschikbaar. Brainstorm-tools en videoconferentie-tools werden als minder toegankelijk gezien, voornamelijk vanwege technische barrières en een gebrek aan bekendheid. Daarnaast gaf 62,5% van de

respondenten aan onbekend te zijn met brainstorm-tools, wat moet worden meegenomen bij het trekken van conclusies over deze tool.

Figuur 3

Toegankelijkheid van verschillende digitale participatietools in %

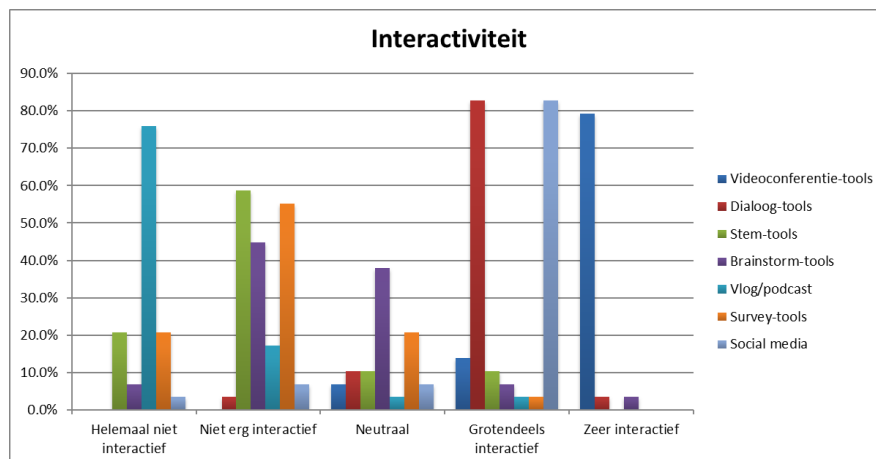

4.1.2 Interactiviteit

Interactiviteit is de mogelijkheid waarbij deelnemers kunnen reageren, communiceren en samenwerken met andere deelnemers. De interactiviteit van videoconferentie-tools en social media platforms scoorde het hoogst, terwijl stem- en survey-tools laag werden beoordeeld. Videoconferentie-tools hebben de mogelijkheid tot synchrone interactie waarbij deelnemers in real-time op elkaar kunnen reageren. Social media tools geven de mogelijkheid om op elkaar te kunnen reageren via tekstberichten en soms ook video of foto berichten. Dit geeft een hogere mate van interactiviteit. Survey-tools daarentegen worden veelal gebruikt voor het ophalen van informatie waarbij deelnemers vaak niet op elkaar kunnen reageren of communiceren met andere deelnemers.

Figuur 4

Interactiviteit van verschillende digitale participatietools in %

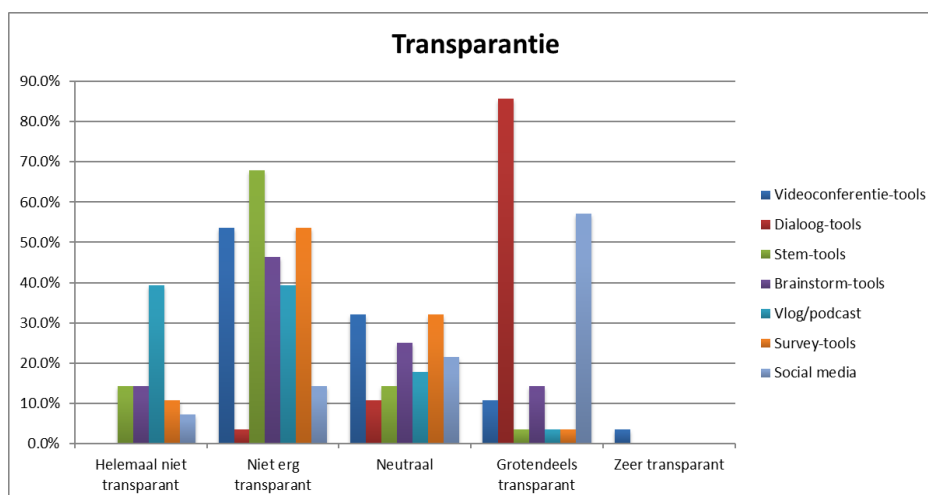

4.1.3 Transparantie

Transparantie werd beoordeeld op basis van hoe duidelijk en inzichtelijk de processen en uitkomsten van participatie waren voor de burgers. Dialoog-tools en social media werden als zeer transparant gezien omdat ze vaak publiek toegankelijk zijn en feedback direct zichtbaar is. Op deze digitale platforms kun je vaak zien wie reactie achter heeft gelaten en online is te vinden wat er met deze informatie gebeurt. Vlog-podcasts en brainstorm-tools werden als minder transparant beoordeeld, dit kan door het gebrek aan zichtbaarheid van de uiteindelijke resultaten voor alle deelnemers.

Figuur 5

Transparantie van verschillende digitale participatietools in %

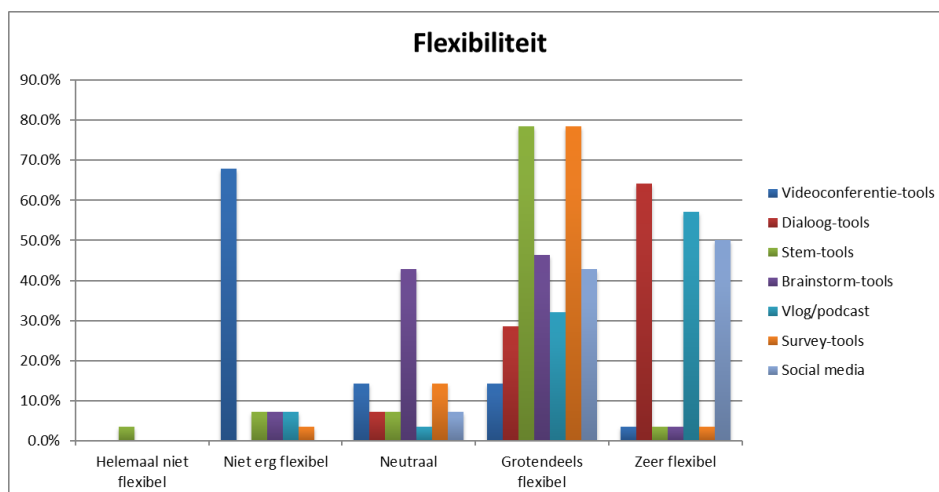

4.1.4 Flexibiliteit

Flexibiliteit in het besluitvormingsproces werd beoordeeld op basis van de mogelijkheid voor burgers om deelname te plannen volgens hun eigen schema's en voorkeuren. Dialoogtools, enquête-tools en sociale media werden als het meest flexibel ervaren, omdat ze op elk moment van de dag gebruikt kunnen worden zonder vaste tijden. Videoconferentie-tools zoals Teams en Zoom werden als minder flexibel beoordeeld, omdat deelname vaak op vaste tijdstippen moet plaatsvinden, ondanks dat deelnemers vanuit hun eigen omgeving kunnen deelnemen.

Figuur 6

Flexibiliteit van verschillende digitale participatietools in %

4.2 Input legitimiteit

Om te beoordelen welke kenmerken het meest bijdragen aan het vergroten van de input legitimiteit zijn respondenten bevraagd over de open agendavorming en representativiteit.

4.2.1 Toegankelijkheid

Toegankelijkheid wordt beschreven als eenvoudig te begrijpen en gemakkelijk te gebruiken.

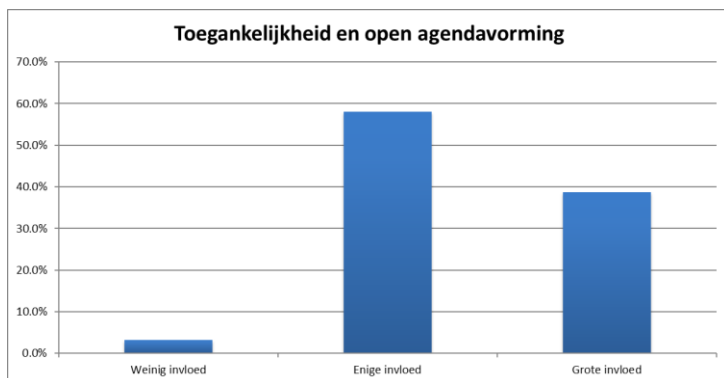
Open agendavorming

De eerste indicator voor het vergroten van input legitimiteit is open agendavorming. Respondenten waarderen toegankelijkheid omdat het hen in staat stelt om hun standpunten, belangen en perspectieven naar voren te brengen in participatie-initiatieven, waardoor de mate van open agendavorming stijgt. Van de respondenten beschouwt 58,1% toegankelijkheid als van "enige invloed" en 38,7% als van "grote invloed" voor het delen van hun standpunten. Vooral oudere respondenten vinden toegankelijkheid cruciaal. Een oudere respondent zegt: *"Ik kan mijn standpunten niet naar voren brengen als ik niet begrijp hoe iets werkt"* (R46). Er is bezorgdheid dat digitale participatie hen zou uitsluiten: *"Straks kan ik mijn mening niet meer geven als dit ook digitaal gaat"* (R19). *"Alles gaat al digitaal en straks kan ik geen eens meer meedenken, geen verbetering"* (R24). Jongere respondenten beoordelen toegankelijkheid vaak als van "enige invloed" en geven aan dat ze zich gemakkelijker kunnen aanpassen aan digitale tools. Ze vinden het doorgaans aantrekkelijker om deel te nemen wanneer tools toegankelijk zijn, vaak is deze leeftijdsgroep meer digitaal vaardig: *"Ik zou best mijn ideeën een keer willen delen over de indeling van een braakliggend terrein in mijn dorp als dat makkelijk kan"* (R55). *"Ik vind digitaal sowieso toegankelijker dan ergens naartoe gaan om mee te denken"* (R64).

Toegankelijkheid speelt een belangrijke rol voor veel respondenten bij het gebruik van digitale tools. Een toegankelijke tool verhoogt de bereidheid om standpunten te delen en deel te nemen aan participatie-initiatieven, wat resulteert in een hogere open agendavorming.

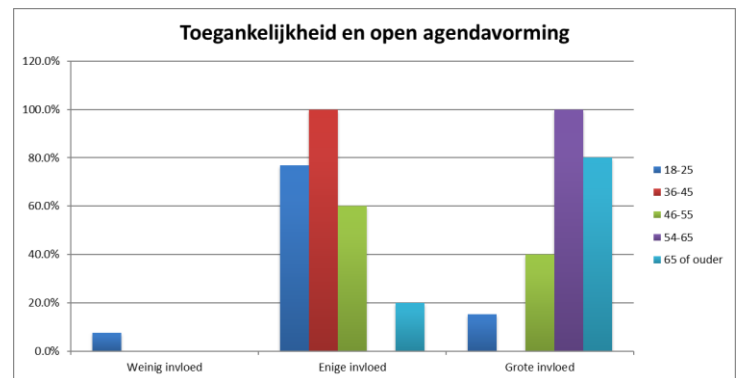
Figuur 7:

Toegankelijkheid en open agendavorming

Figuur 8:

Toegankelijkheid en open agendavorming per leeftijdscategorie

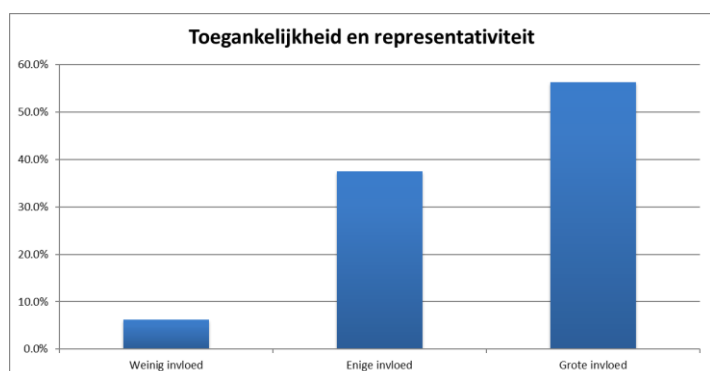
Representativiteit

Daarnaast geeft een groot deel van de respondenten aan dat de toegankelijkheid van de tools drempelverlagend werkt voor deelname aan digitale participatie. Digitale participatietools die eenvoudig te begrijpen en te gebruiken zijn, hebben een positieve invloed op de representativiteit. Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat toegankelijkheid bij 37,5% van de respondenten van "enige invloed" is en bij 56,3% van de respondenten van "grote invloed" voor het verlagen van de drempel om deel te nemen aan digitale participatie-initiatieven. Hoe minder toegankelijk een tool, hoe hoger de drempel wordt om deel te nemen: *"Als iets moeilijk is dan vind ik de drempel hoger om deel te nemen"* (R42). Daarnaast neemt bij een deel van de respondenten de bereidheid om een keer deel te nemen aan participatie-initiatieven toe door het gebruik van toegankelijke tools: *"Sneller bereid om deel te nemen als het makkelijk kan"* (R6). *"Makkelijker om een keer deel te nemen"* (R33).

Een toegankelijke tool die op verschillende apparaten en platforms gebruikt kan worden, trekt meer deelnemers aan en vergroot de representativiteit. Dit verhoogt het bereik naar groepen die anders mogelijk niet deelnemen aan participatie-initiatieven zoals jongeren.

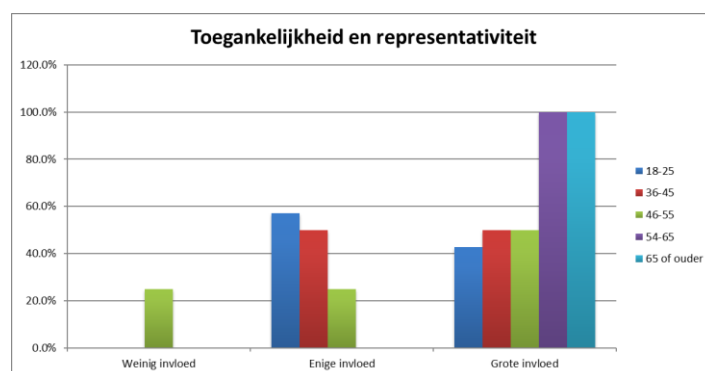
Figuur 9:

Toegankelijkheid en representativiteit

Figuur 10:

Toegankelijkheid en representativiteit per leeftijdscategorie

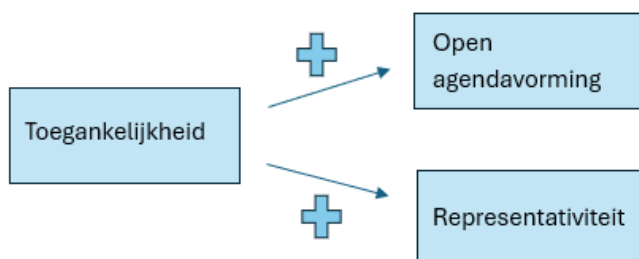
Omgevingsmanagers bevestigden dat toegankelijkheid een cruciale factor is voor succesvolle participatie. Tools die laagdrempelig en gebruiksvriendelijk zijn, genereren meer diverse input. Een omgevingsmanager (F2) zei: *"Hoe eenvoudiger de tool, hoe meer mensen zich genegen voelen om deel te nemen."* Het merendeel van de omgevingsmanagers gaf aan dat zij in hun projecten ervaring

hebben met dialoog tools in de vorm van kaart visualisaties waar mensen reactie achter konden laten via een platform. Dit leverde veel bruikbare input op. Er werd echter ook opgemerkt dat veel van de huidige tools nog niet toegankelijk genoeg zijn voor alle burgers: *“Ik denk dat je tools die wij op dit moment gebruiken helemaal niet zo toegankelijk zijn, daar is nog wel een slag in te slaan. Het vraagt nogal wat aan opleidingsniveau en ervaring om daar soms mee om te gaan”* (F1). Vooral oudere mensen ervaren drempels bij het gebruik van digitale tools volgens een omgevingsmanager: *“Ik heb wel eens een oudere man gehad die op een gegeven moment zo gefrustreerd was omdat hij de microfoon niet kreeg gedempt in de Zoom-meeting, dat hij huilend achter zijn laptop zat”* (F4). Deelnemers van de focusgroep waren het er over eens dat tools die op dit moment worden gebruikt niet altijd even toegankelijk zijn. Om de input legitimiteit in de praktijk te verhogen is het daarom van belang om te investeren in toegankelijke tools voor alle burgers.

Deelnemers van de focusgroep bevestigen hiermee de zorgen van de oudere leeftijdscategorie over mogelijke uitsluiting of de drempel verhogende werking die digitale participatie tools met zich mee kunnen brengen. Uit de resultaten blijkt dat burgers behoefte hebben aan toegankelijke tools, echter geven aanbieders van deze tools aan dat hier nog wel een slag in te slaan is. Wanneer aanbieders erin slagen om toegankelijker tools aan te bieden kan de input legitimiteit stijgen.

Figuur 11:

Invloed van toegankelijkheid op input legitimiteit

Toegankelijkheid wordt beschouwd als de op één na belangrijkste factor voor het bevorderen van input legitimiteit. Invloed van toegankelijkheid op input legitimiteit toont aan dat een toegankelijke tool de open agendavorming en representativiteit bevordert, wat bijdraagt aan een verhoogde input legitimiteit in besluitvormingsprocessen.

4.2.2 Interactiviteit

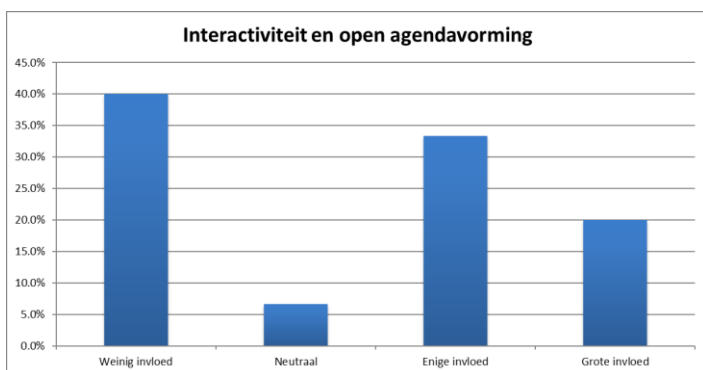
Interactiviteit is de mogelijkheid waarbij deelnemers kunnen reageren, communiceren en samenwerken met andere deelnemers.

Open agendavorming

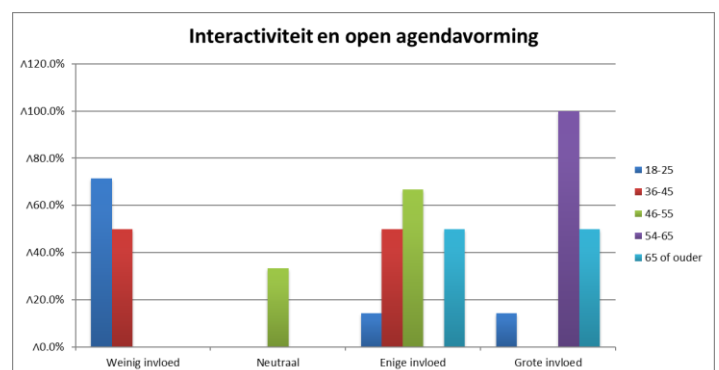
Betreft interactiviteit vinden respondenten dit kenmerk minder van belang bij het gebruik van digitale participatie tools. Vooral de jongere leeftijdsgroepen hechten over het algemeen minder waarde aan interactiviteit in digitale participatietools. Voor 40% van de respondenten werkt hoge interactiviteit van de tool niet bevorderlijk om standpunten te delen. Lagere interactiviteit van tools beoordelen zij niet als een belemmering voor het delen van hun standpunten, belangen en ideeën: "Voor mij is het niet zo belangrijk ik deel liever gewoon mijn mening en hou er niet zo van om in een groep mijn mening te delen" (R78). "Soms vind ik het juist fijn als ik niet hoeft te discussiëren met anderen" (R17). Oudere respondenten geven meer voorkeur aan interactieve functies en zullen eerder deelnemen wanneer de interactiviteit van tools hoog is: "Ik vind het fijn om mijn standpunten met anderen ter discussie te stellen" (R56). "Omdat er dan een goede discussie tot stand kan komen die waardevol is en kan toelichten" (R15). Zij vinden het van groter belang om hun standpunten, belangen en ideeën te delen met anderen voor het vergroten van de input legitimiteit.

Het aanbieden van een interactieve tool leidt niet bij alle leeftijdsgroepen tot een snellere bereidheid om standpunten te delen. Dit beperkt de impact van open agendavorming, maar blijft van enige invloed.

Figuur 12:
Interactiviteit en open agendavorming

Figuur 13:
Interactiviteit en open agendavorming per leeftijdscategorie

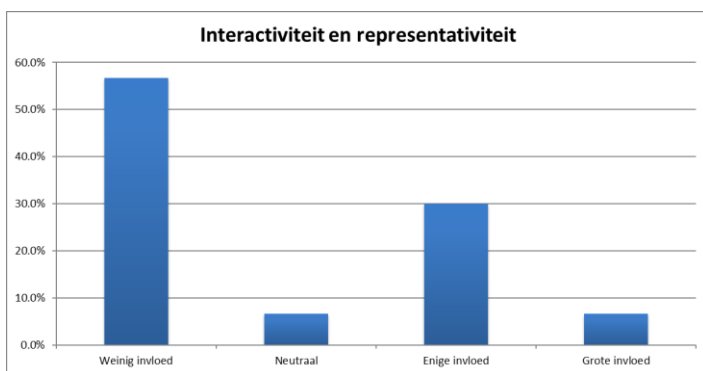
Representativiteit

Daarnaast geven een aantal respondenten aan dat de interactiviteit van de tools niet noodzakelijk drempelverlagend werkt voor deelname aan participatie. Voor 56,7% van de deelnemers werkt interactiviteit niet drempelverlagend voor deelname. Vooral jongere respondenten tonen weinig interesse in communicatiemogelijkheden met andere deelnemers: *“Mij maakt het niet zoveel uit of ik kan communiceren met anderen, ik zou gewoon mijn mening willen geven”* (R61). Ook speelt anonimiteit een rol, sommige respondenten geven de voorkeur aan anonieme deelname: *“Ik vind het juist fijn om niet in gesprek te gaan, lekker anoniem”* (R17). *“Ik doe het liever anoniem”* (R21). Synchrone interactie zoals bij een videoconferentie-tool achten zij als minder van waarde. Meer dan de helft van de respondenten vindt interactiviteit niet bevorderlijk voor deelname. De leeftijdsgroep van 54-65+ waardeert interactiviteit echter meer, zoals blijkt uit een reactie: *“Ik ben ook lid van een dorpsraad waar we kwesties in het dorp bespreken, hierdoor worden er juist dingen opgepakt omdat je met mensen in contact bent”* (R15).

Interactiviteit van een tool leidt niet tot een verlaagde drempel voor deelname en daarmee tot een hogere representativiteit.

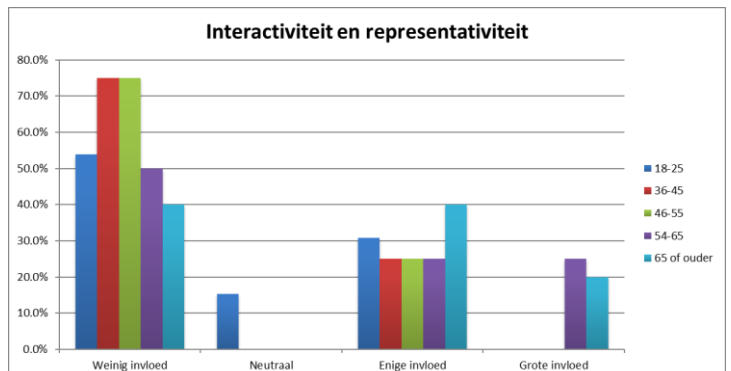
Figuur 14:

Interactiviteit en representativiteit

Figuur 15:

Interactiviteit en representativiteit per leeftijdscategorie

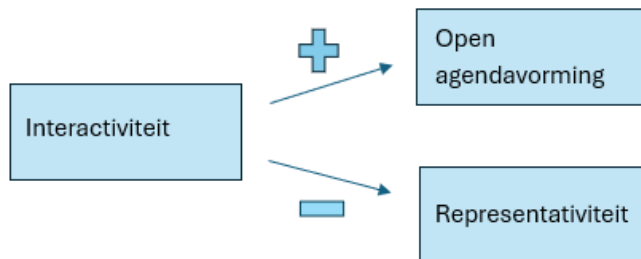
Omgevingsmanagers erkennen dat interactieve tools zoals videoconferenties waardevolle input kunnen genereren door de mogelijkheid tot diepere discussie en gezamenlijke oplossingen: *“Tools die echte interactie mogelijk maken leveren vaak de meest bruikbare en innovatieve ideeën op”* (F4). Echter, ze merken ook op dat interactiviteit veel tijd en voorbereiding vereist, zoals bleek tijdens de COVID-19 periode: *“Je moet die interactiviteit ook niet onderschatten dat daar dus heel veel handelingen aan te pas komen als je wat duidelijk wil maken en mensen kunnen daarop reageren”* (F6). *“Ik heb wel eens een webcast willen opnemen, dat is niet echt interactief, maar dat kost gewoon heel veel voorbereiding omdat daar geen handreikingen en richtlijnen voor zijn”* (F3). Minder interactieve tools kunnen ook effectief zijn, ze genereren soms meer respons door anonimiteit: *“Ik heb een keer gebruik gemaakt van een poll, daar werd veel op gereageerd, zo kun je ook snel zien hoe de rest van de mensen die aanwezig waren in de call erover dachten”* (F5). Focusgroep deelnemers vinden dat interactieve tools essentieel zijn voor communicatie, maar ze kunnen ook veel informatie genereren die moeilijk te verwerken is: *“Met interactieve tools krijg je veel reacties die lastig te verwerken zijn zonder directe uitleg”* (F2).

Hoewel interactieve tools waardevolle discussies kunnen opleveren, kan een gebrek aan directe interactie en een goede uitleg vooraf bij minder interactieve tools ook effectief zijn: *“Bij gebrek aan directe interactie moet je goed uitleggen wat een poll betekent en verwachtingen managen”* (F6). Deelnemers van de focusgroep herkennen het gedrag van de jongere leeftijdsgroep wanneer het gaat over interactieve deelname aan participatie-initiatieven: *“Zij willen vaak gewoon even luisteren en hebben geen behoefte aan een gesprek”* (F3). Daarnaast herkennen de omgevingsmanagers ook de vraag om anonimiteit bij het gebruik van digitale tools.

Volgens de resultaten van de enquête leidt het aanbieden van interactieve tools niet noodzakelijk tot een verhoogde input legitimiteit. Omgevingsmanagers waarderen echter wel de interactiviteit van dergelijke tools en beschouwen dit als een belangrijk kenmerk vanuit hun perspectief als aanbieder van tools.

Figuur 16:

Invloed van interactiviteit op input legitimiteit

Een interactieve tool kan bijdragen aan het naar voren brengen van standpunten, maar verlaagt niet altijd de drempel voor deelname of vergroot de representativiteit. Interactiviteit draagt bij aan de input legitimiteit, maar in mindere mate dan andere kenmerken.

4.2.3 Transparantie

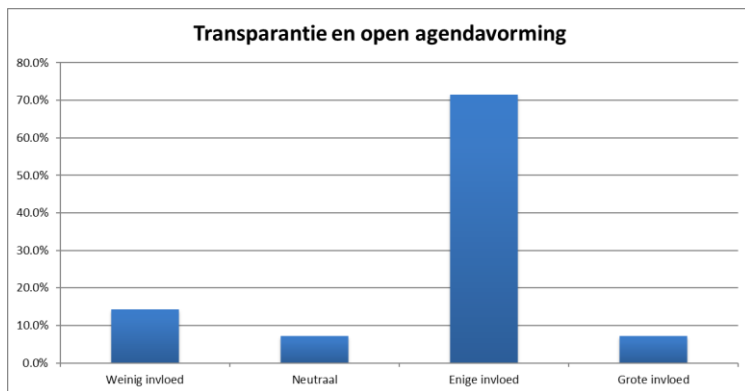
Transparantie werd beoordeeld op basis van hoe duidelijk en inzichtelijk de processen en uitkomsten van participatie waren voor de burgers. Met andere woorden, de manier waarop input wordt verzameld en teruggekoppeld naar deelnemers.

Open agendavorming

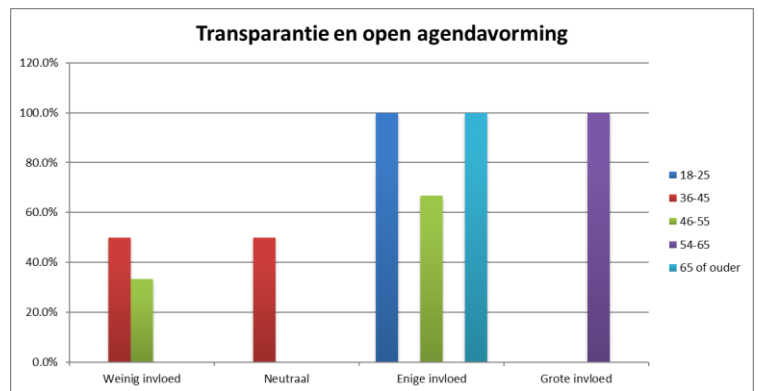
Transparantie speelt een belangrijke rol bij het stimuleren van deelname aan digitale participatie-initiatieven. Volgens de respondenten is transparantie essentieel voor het naar voren brengen van standpunten, belangen en perspectieven, wat bijdraagt aan het verzamelen van informatie voor beleidsvorming. Dit verhoogt de kans dat burgers hun standpunten op de agenda kunnen zetten. Bij 71,4% van de respondenten heeft transparantie 'enige invloed' en bij 7,1% 'grote invloed' op hun bereidheid om standpunten te delen. Opvallend is dat vooral de oudere leeftijdsgroep transparantie als een belangrijke factor beschouwt. Zij geven aan dat zij transparantie als een grote voorwaarde zien voor deelname: *"Omdat mijn standpunten pas van waarde zijn als er uiteindelijk wat mee gedaan wordt"* (R44). *"Als ik weet wat gedaan wordt met mijn inbreng, ben ik sneller geneigd om standpunten te delen"* (R15). *"Belangrijk om te zien wat ermee gedaan wordt"* (R24).

Transparantie is cruciaal voor digitale participatietools. Het verhoogt de aantrekkelijkheid van deelname door inzicht te geven in het gebruik van ingebrachte standpunten, wat de open agendavorming versterkt. Wanneer burgers zien dat hun bijdragen zichtbaar zijn, zijn ze meer geneigd om deel te nemen.

Figuur 17:
Transparantie en open agendavorming

Figuur 18:
Transparantie en open agendavorming per leeftijdscategorie

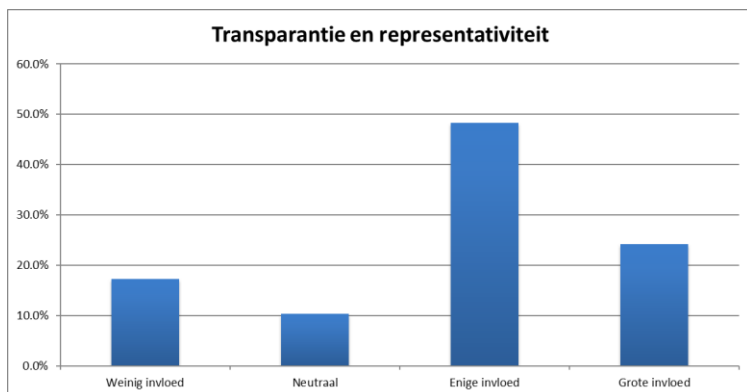

Representativiteit

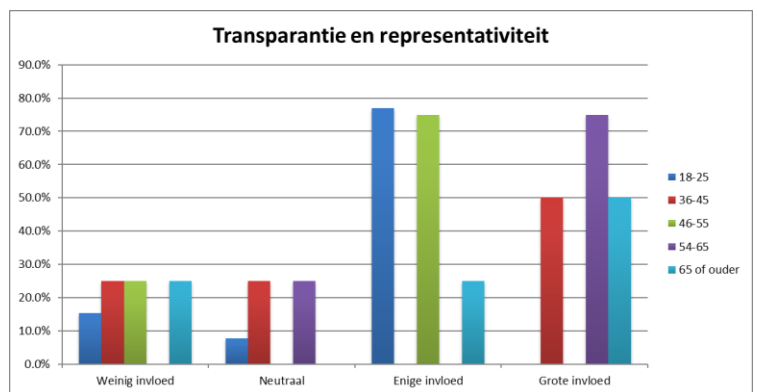
Daarnaast geeft een groot deel van de respondenten aan dat de transparantie van de tools drempelverlagend werkt voor deelname aan digitale participatie. Digitale participatietools die transparantie en duidelijkheid bieden over het participatieproces, inclusief de besluitvormingsprocedures, en inzicht geven in de terugkoppeling van de verzamelde input, hebben een positieve invloed op de representativiteit. Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat transparantie bij 48,3% van de respondenten van "enige invloed" is en bij 24,1% van de respondenten van "grote invloed" voor het verlagen van de drempel om deel te nemen aan digitale participatie-initiatieven. Daarnaast blijkt deze factor ook van belang voor de continuïteit voor deelname aan participatie-initiatieven: *"Als ik zie wat er uiteindelijk gedaan wordt zal ik volgende keer misschien weer deelnemen"* (R21). *"Anders is deelname niet zinvol voor andere keer"* (R24).

Een transparante tool trekt meer deelnemers aan en verhoogt de representativiteit. Dit maakt het mogelijk om een breder publiek te bereiken en betrokkenheid van anders moeilijk te bereiken groepen te bevorderen.

Figuur 19:
Transparantie en representativiteit

Figuur 20:
Transparantie en representativiteit per leeftijdscategorie

Transparantie werd door omgevingsmanagers als essentieel beschouwd voor het opbouwen van vertrouwen en geloofwaardigheid in het participatieproces: *“Die transparantie in de besluitvorming is ook voor de hele beheerorganisatie aan de voorkant en achteraf van groot belang. Zowel binnen de provincie omgeving, maar ook gewoon naar de omgeving buiten toe”* (F8). Omgevingsmanagers wezen ook op de uitdaging om transparantie te waarborgen in tools waar niet alle resultaten openbaar worden gedeeld: *“Ik denk dat alles wel terug te vinden is in het woord, maar of het echt heel makkelijk terug te vinden is weet ik niet”* (F2).

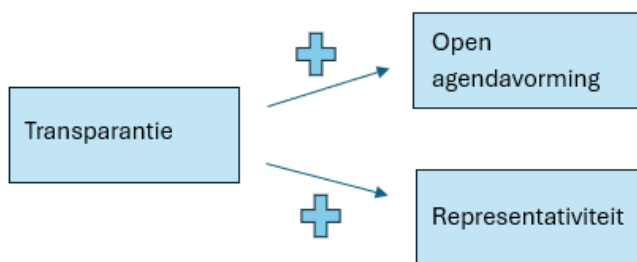
In veel projecten wordt veel informatie in de omgeving opgehaald volgens de omgevingsmanagers, alleen blijft het een uitdaging om deze informatie te verwerken. Enkele omgevingsmanagers stellen dat de nieuwe Omgevingswet hier ook een bijdrage in gaat leveren omdat deze verplicht stelt om de geleverde input te verzamelen en terug te koppelen aan deelnemers: *“Ik denk eerlijk gezegd ook dat de Omgevingswet hier ons heel erg in gaat helpen”* (F4). Daarnaast is het verwerken van de vele informatie ook nog een ontwikkelpunt: *“Dan zouden we een groter register moeten hebben waar alle informatie wordt opgeslagen en alle input makkelijk kan worden verwerkt en ook kan worden*

overgedragen. Dat is op dit moment soms nog niet zo transparant”(F4). “Het wordt er niet minder op omdat er veel kan en je alles moet documenteren” (F3).

Uit de resultaten blijkt dat burgers behoefte hebben aan transparante tools, echter geven aanbieders van deze tools aan dat hier nog wel een slag in te slaan is. Wanneer aanbieders erin slagen om transparantere tools aan te bieden kan de input legitimiteit stijgen.

Figuur 21:

Invloed van transparantie op input legitimiteit

Een transparante tool bevordert het delen van standpunten en ideeën van burgers, verhoogt de open agendavorming en versterkt de input legitimiteit. Het helpt het wel bij het opbouwen van vertrouwen, wat de bereidheid om deel te nemen kan vergroten. Transparantie draagt bij aan de input legitimiteit, hoewel mogelijk minder sterk dan andere kenmerken zoals toegankelijkheid of flexibiliteit.

4.2.4 Flexibiliteit

Flexibiliteit werd beoordeeld op basis van de verschillende momenten waarop burgers kunnen deelnemen aan het besluitvormingsproces en aan hun eigen schema's en voorkeuren kunnen aanpassen.

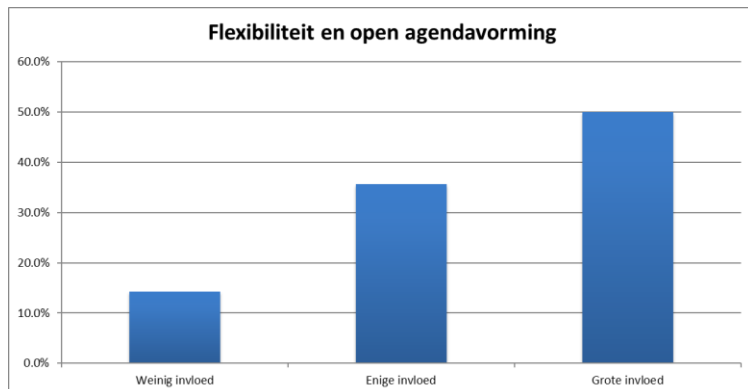
Open agendavorming

Flexibiliteit is cruciaal voor het bereiken van een breder publiek en het bevorderen van inclusieve participatie. Respondenten hechten veel waarde aan de mogelijkheid om op hun eigen tijd deel te nemen. Jongere respondenten waarderen deze flexibiliteit vaak, terwijl oudere respondenten ook de

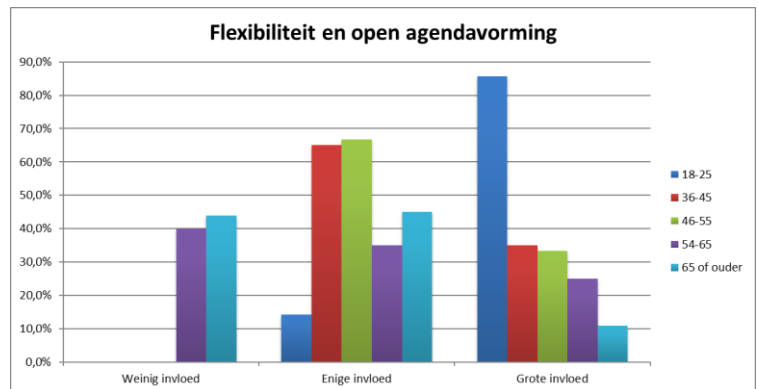
voordelen zien, maar soms weerstand bieden tegen veranderingen in hun gebruikelijke werkwijzen. Voor 35,7% van de respondenten heeft flexibiliteit "enige invloed" en voor 50% heeft het "grote invloed" op het naar voren brengen van hun standpunten. Veel respondenten staan positief tegenover deze flexibiliteit: "Ik zou zeker sneller mijn standpunten naar voren brengen wanneer ik dit in mijn eigen tijd kan doen" (R24). "Het is fijn dat ik kan deelnemen en mijn mening kan delen wanneer het mij uitkomt, ook vanwege mijn kinderen" (R74). Flexibele tools, zoals online enquêtes of dialoog tools, maken deelname vanuit de eigen omgeving en op verschillende tijdstippen mogelijk.

Het aanbieden van flexibele tools kan de bereidheid van burgers vergroten om hun standpunten te delen, doordat de inspanning die zij moeten leveren wordt verminderd. Dit bevordert open agendavorming.

Figuur 22:
Flexibiliteit en open agendavorming

Figuur 23:
Flexibiliteit en open agendavorming per leeftijdscategorie

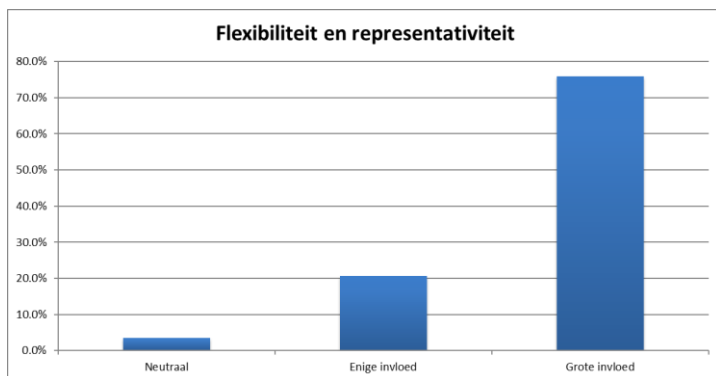
Representativiteit

Daarnaast geven respondenten aan dat de flexibiliteit van de tools drempelverlagend werkt voor deelname aan participatie. Het gemak waarmee deelnemers in hun eigen tijd en deelname kunnen aanpassen aan hun eigen schema's wordt daarom als belangrijkste factor beschouwd voor deelname aan het participatieproces. Voor 75,9% is flexibiliteit van tools van "grote invloed" op het verlagen van de drempel voor deelname. Een veel genoemd argument is hierbij dat info- of meedenkavonden vaak plaatsvinden in de avond. Door gebruik van flexibele tools zouden mensen wel mee willen denken of geïnformeerd willen worden in hun eigen tijd: "Soms lastig met kinderen om deel te nemen,

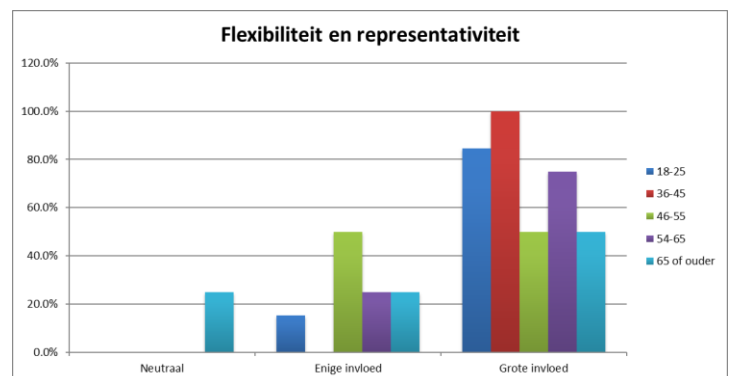
dit verlaagt de drempel” (R31). “Ik ben af en toe wel een geïnteresseerd in dingen die gebeuren in mijn leefomgeving, maar het is me teveel gedoe om naar zo’n avond te gaan met allemaal oude mensen om wat informatie op te vangen of mee te denken” (R69). Daarnaast zie je bij meerdere respondenten antwoorden terug komen in de trant van: “Ik zou sneller deelnemen aan participatie” (R22). Dit kan gekoppeld worden aan het gemak waarmee mensen thuis vanaf hun laptop of smartphone kunnen deelnemen. Vooral wanneer zij dit kunnen aanpassen aan hun eigen schema’s.

Een tool die deelname aanpast aan persoonlijke schema’s en voorkeuren kan meer deelnemers aantrekken en de representativiteit verhogen. Flexibele tools maken het mogelijk om een breder publiek te bereiken en groepen die anders niet deelnemen, te betrekken omdat dit meer vrijheid biedt.

Figuur 24:
Flexibiliteit en representativiteit

Figuur 25:
Flexibiliteit en representativiteit per leeftijdscategorie

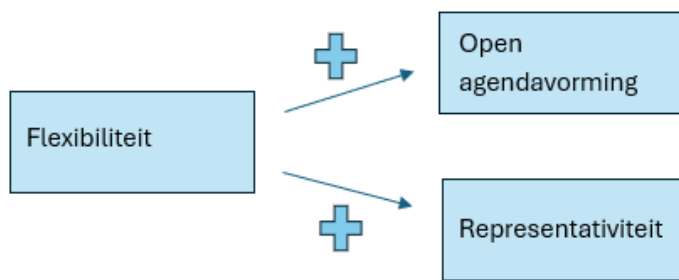

Omgevingsmanagers benadrukten het belang van flexibiliteit, vooral in het bereiken van een breder publiek: *“Het gaat dan meer om het moment, dus als je flexibel bent in het aanbieden van verschillende tijden. Dit heb ik in de corona tijd toen ook veel gehoord dat mensen het fijn vonden dat ze het meer konden aanpassen naar hun eigen schema’s. En je zag ook dat andere mensen kwamen” (F2). “In Oosterhout heb ik een keer een informatie als livestream meegemaakt waar de meeste mensen gewoon wilden luisteren en informatie ophalen. En misschien, als ze dan echt iets belangrijk vonden, zeiden ze iets of stelden ze een vraag. Maar zij hebben geen zin om naar zo’n bijeenkomst te gaan” (F4). Naast de voordelen die de factor flexibiliteit met zich meebrengt voor het vergroten van de representativiteit neemt het ook een uitdaging met zich mee. Het aanbieden van een flexibele tools*

vergt volgens de omgevingsmanagers veel voorbereiding. Vooral wanneer je het in de vorm van een webcast of vlog wil maken : *“Hoeveel tijd kan je spenderen aan participatie en goed uitdenken? En heb je volledige communicatie ondersteuning of moet je het maar met 2.00u per week doen?”* (F2). Een collega stelt hierbij: *“Of moeten we het echt anders gaan uitvragen?”* (F6). Om tools te kunnen aanbieden achten de omgevingsmanagers dat er meer tijd zal moeten worden gespendeerd aan de voorbereiding voor het aanbieden van de tools. Er zouden binnen de organisatie meer handvatten geboden kunnen worden om zich verder te kunnen ontwikkelen op het gebied van het aanbieden van flexibele digitale tools.

Figuur 26:

Invloed van flexibiliteit op input legitimiteit

Flexibele tools verhogen de betrokkenheid door deelname mogelijk te maken op persoonlijke tijden, wat bijdraagt aan open agendavorming en een grotere input legitimiteit. Hoewel transparantie en toegankelijkheid ook belangrijk zijn, blijkt flexibiliteit de grootste impact te hebben op de representativiteit van deelnemers.

4.3 Overige competenties bij gebruik van digitale participatietools

Tijdens de focusgroep en enquête werd de digitale kloof als een belangrijke uitdaging benoemd. Ouderen en mensen met beperkte digitale vaardigheden zijn vaak minder geneigd deel te nemen aan digitale participatie-initiatieven. Privacy en beveiliging blijken ook grote zorgen te zijn voor deelnemers, zoals bevestigd in de enquête.

Daarnaast werd benadrukt dat zowel burgers als omgevingsmanagers behoefte hebben aan training en ondersteuning om digitale participatietools effectief te gebruiken. Eén manager merkte op: "*We moeten ervoor zorgen dat mensen niet alleen toegang hebben tot deze tools, maar ook weten hoe ze ze effectief kunnen gebruiken en hoe wij deze goed kunnen aanbieden*" (F1).

Respondenten uit verschillende leeftijdsgroepen hebben uiteenlopende percepties van input legitimiteit en de effectiviteit van digitale tools. Jongeren zijn over het algemeen meer bereid om deel te nemen, vooral als anonimiteit mogelijk is. Ouderen maken zich vaker zorgen over privacy en beveiliging. Deze factoren – digitale vaardigheden, anonimiteit, en privacy – kunnen de input legitimiteit beïnvloeden.

Hoofdstuk 5: Conclusie en discussie

5.1 Conclusie

De centrale vraag in dit onderzoek luidt: "Wat is de invloed van de toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van verschillende digitale participatietools op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces?" Hiermee beoogde dit onderzoek inzicht te verkrijgen op de invloed van verschillende kenmerken van digitale participatie tools op de input legitimiteit. De conclusie van dit onderzoek benadrukt de rol van digitale participatie in het versterken van democratische legitimiteit via online platforms en digitale technologieën (Chadwick, 2009; Macintosh, 2004). Deze technologieën bieden nieuwe mogelijkheden voor deelname aan politieke, sociale en civiele processen.

De bevindingen tonen ten eerste aan dat de toegankelijkheid van digitale participatietools cruciaal is voor het verhogen van de input legitimiteit, waarbij gebruiksvriendelijke en breed toegankelijke tools meer deelnemers aantrekken waardoor burgers sneller geneigd zijn hun standpunten te delen. Toegankelijke tools verlagen drempels, verhogen de participatiegraad en bevorderen een bredere vertegenwoordiging van belanghebbenden, wat bijdraagt aan een hogere input legitimiteit door diverse perspectieven te integreren (Kneuer, 2016; Aichholzer et al., 2011; Meijer et al., 2019). Interactiviteit, gestimuleerd door tools zoals videoconferentie en social media, bevordert betrokkenheid en samenwerking, maar verhoogt niet altijd de representativiteit van deelnemers, aangezien respondenten minder behoefte aan interactiviteit hebben dan verwacht (Macintosh & Whyte, 2008; Livingstone, 2010). Transparantie, die open feedback en resultaatdeling mogelijk maakt, bouwt vertrouwen in het proces op en versterkt de input legitimiteit (Nabatchi & Leighninger, 2015; Kim & Lee, 2012). Deelnemers zullen sneller hun standpunten delen wanneer zij inzicht krijgen in hun ingebrachte standpunten. Daarnaast neemt de representativiteit toe door de waarde van deelname aan participatie-initiatieven kenbaar te maken. Flexibiliteit blijkt de belangrijkste factor voor deelname te zijn. Flexibele tools die deelname op diverse momenten en locaties mogelijk maken, zoals dialoog- en survey-tools, worden hoog gewaardeerd en vergroten de representativiteit door deelnemers de mogelijkheid te bieden om op verschillende momenten deel te nemen (Moon & Norris, 2005; Macintosh & Whyte, 2008). Burgers zijn sneller geneigd hun standpunten te delen doordat de inspanning die zij moeten leveren wordt verminderd.

Naast deze kenmerken blijven de digitale kloof, privacy en beveiliging belangrijke aandachtspunten. Oplossingen voor technische uitdagingen en ondersteuning voor gebruikers kunnen de representativiteit en legitimiteit van digitale participatietools verder verbeteren. Deze bevindingen onderstrepen het belang van een combinatie van toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit in digitale participatietools om een breed scala aan perspectieven te integreren en de input legitimiteit van het besluitvormingsproces te versterken. Dit draagt bij bijdragen meer democratische besluitvorming waardoor politieke beslissingen aansluiten bij de voorkeuren van burgers (Scharpf, 1996).

Tabel 7:

Schematische weergave conclusie

Kenmerk	Beschrijving	Verwachting	Resultaat	Toelichting
Toegankelijkheid	Het gemak waarmee diverse belanghebbenden toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van digitale participatietools.	V1: Hoe meer toegankelijkheid van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van de deelnemers in het besluitvormingsproces.	Bevestigd	Verlaagt drempels voor deelname en vergroot de participatiegraad. Dialoog-tools en social media platforms zijn zeer toegankelijk.
Interactiviteit	De mogelijkheid van digitale tools om tweerichtingscommunicatie mogelijk te maken en actieve betrokkenheid van deelnemers te bevorderen.	V2: Hoe meer interactiviteit van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.	Niet volledig bevestigd	Interactiviteit draagt bij aan betrokkenheid maar niet per se aan representativiteit. Videoconferentie- en social media-tools zijn goed voor interactie.
Transparantie	De openheid en duidelijkheid van het participatieproces, inclusief de besluitvormingsprocedures en het gebruik van verzamelde input.	V3: Hoe meer transparantie van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van deelnemers in het besluitvormingsproces.	Bevestigd	Bevordert openheid en vertrouwen, wat de legitimiteit van de input versterkt. Dialoog-tools en social media platforms worden als zeer transparant beschouwd.

Flexibiliteit	De mogelijkheid voor belanghebbenden om op verschillende momenten deel te nemen aan het participatieproces en om hun bijdragen aan te passen aan hun eigen schema's en voorkeuren.	V4: Hoe meer flexibiliteit in timing van de tool, hoe hoger de open agendavorming en representativiteit van de input legitimiteit in het besluitvormingsproces.	Bevestigd	Verlaagt de drempel voor deelname en vergroot de representativiteit door deelname op verschillende momenten mogelijk te maken. Dialoog-tools, survey-tools en social media platforms scoren hoog op flexibiliteit en trekken meer deelnemers aan.

5.2 Methodologische discussie

In dit onderzoek is een mixed-methods benadering toegepast om de invloed van verschillende digitale participatietools op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces te onderzoeken. Deze methodologische aanpak heeft geleid tot zowel waardevolle inzichten als bepaalde beperkingen die de interpretatie van de resultaten beïnvloeden.

Ten eerste heeft de keuze voor een mixed-methods benadering, waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden worden gecombineerd, bijgedragen aan een holistisch begrip van het onderzoeksprobleem. De kwantitatieve enquête gaf de mogelijkheid om brede patronen en trends te identificeren, terwijl de kwalitatieve focusgroep diepgaand inzicht heeft gegeven in individuele ervaringen en percepties. De explanatory sequential mixed methods strategie, waarbij de kwantitatieve gegevens werden gevolgd door kwalitatieve uitleg, heeft de verklarende kracht van de bevindingen versterkt. Echter, deze benadering heeft ook uitdagingen met zich meegebracht, zoals de complexiteit van datatriangulatie en de noodzaak om beide soorten gegevens coherent te integreren.

Ten tweede heeft de keuze voor veldonderzoek en een casestudy-benadering een gedetailleerde analyse mogelijk gemaakt van specifieke digitale participatietools zoals aanbevolen door de VNG. Het veldonderzoek, doorgevoerd in de vorm van een enquête en een focusgroep, zorgde voor controle over de dataverzameling en leverde rijke, context-specifieke data op. Echter, de keuze voor een

casestudy beperkt de generaliseerbaarheid van de bevindingen. De resultaten zijn specifiek voor de onderzochte tools en de context van de provincie Noord-Brabant, wat hun toepasbaarheid in andere regio's of met andere tools kan beperken.

Ten derde was de steekproefselectie, bestaande uit een combinatie van willekeurige steekproef en snowball sampling, gericht op het bereiken van een representatieve groep respondenten voor de enquête. Ondanks deze inspanningen kunnen er toch biases zijn ontstaan, zoals non-response bias en zelf selectiebias, die de representativiteit van de resultaten beïnvloeden. Bij de focusgroep was de steekproef bewust kleiner en specifiek gericht op experts, wat de diepte van de kwalitatieve data ten goede kwam, maar tegelijkertijd de generaliseerbaarheid beperkte. De focusgroep bestond uit Omgevingsmanagers die vooral ervaring hebben in het aanbieden van digitale tools in het kader van infrastructurele projecten. Wel is het waardevol dat deze experts zich dagelijks bezighouden met het implementeren van de Omgevingswet waardoor zij op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen die deze wet voorschrijft. Hierdoor blijven zij zich ontwikkelen op het gebied van participatie.

Ten vierde heeft het onderzoek diverse maatregelen genomen om de validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen, zoals de anonimisering van de enquête en de zorgvuldige selectie van focusgroep deelnemers. Toch zijn er beperkingen, zoals de invloed van sociaal wenselijke antwoorden en de mogelijke vertekeningen door non-responsbias. De interne validiteit werd versterkt door systematische operationalisering van concepten en de toepassing van triangulatie, maar de externe validiteit blijft beperkt tot de specifieke context van de provincie Noord-Brabant en de onderzochte digitale participatietools.

De methodologische keuzes in dit onderzoek hebben zowel sterke punten als beperkingen opgeleverd. Naast de methodologische beperkingen neemt de theorie ook beperkingen met zich mee. Theorie over de kenmerken van digitale participatie tools beperkt zich vooral tot de functionaliteiten van de tools. Uit de resultaten blijkt dat training ten aanzien van het gebruik en het aanbieden van digitale tools een rol speelt bij het vergroten van de input legitimiteit. Onderzoek naar de invloed van digitale vaardigheden van gebruikers van digitale participatie tools op de input legitimiteit zou interessante competentie zijn om verder te onderzoeken. Nu beperkt het onderzoek zich vooral tot de functionaliteiten, terwijl vaardigheden ook een rol spelen.

Hoofdstuk 6: Aanbevelingen

Deze paragraaf geeft aanbevelingen voor vervol- en praktijkonderzoek. Het huidige onderzoek heeft inzicht gegeven in kenmerken die bijdragen aan input legitimiteit bij gebruik van digitale tools in besluitvormingsprocessen, maar verdere studie is nodig om de effectiviteit van deze tools beter te begrijpen. Er zijn zowel wetenschappelijke als praktijkgerichte aanbevelingen (Van Thiel, 2015) en de conclusies van dit onderzoek leiden tot nieuwe vragen voor toekomstig onderzoek.

Aanbeveling 1:

De eerste wetenschappelijke aanbeveling gaat in op de interne validiteit van het onderzoek. Dit zegt iets over de nauwkeurigheid van het onderzoek (Van Thiel, 2015). In dit onderzoek is gebruikgemaakt van cross-sectioneel onderzoek waarbij data is verzameld van veel individuen op één tijdstip. Hierbij kun je je afvragen of een longitudinaal onderzoek rijkere inzichten geeft in de invloed van toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit van digitale participatietools op de input legitimiteit van het besluitvormingsproces. Het zou nuttig zijn om de langetermijneffecten van digitale participatie op de besluitvorming te onderzoeken om de effectiviteit van digitale participatieprocessen te kunnen vaststellen.

Analyseer of en hoe de input van digitale participatie wordt geïntegreerd in beleidsbesluiten en wat de uiteindelijke impact hiervan is op de maatschappelijke acceptatie en legitimiteit van de genomen besluiten.

Aanbeveling 2:

De tweede wetenschappelijke aanbeveling betreft de analyse van de variabelen. Uit de resultaten van dit onderzoek is gebleken dat de digitale kloof een zorg is bij het gebruik van digitale participatietools. Door deze relatie te operationaliseren en te analyseren kan een diepgaand onderzoek naar de digitale kloof bijdragen aan de effectiviteit van digitale participatietools in het besluitvormingsproces.

Een onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van de digitale kloof in participatieprocessen. Dit omvat de invloed van sociaaleconomische status, leeftijd, en digitale vaardigheden op de deelname aan digitale participatie-initiatieven.

Aanbeveling 3:

Een derde praktijkgerichte aanbeveling betreft de implementatie van training en ondersteuning. Optimaliseer bestaande participatietools door ze gebruiksvriendelijker te maken, vooral voor oudere en minder technisch vaardige gebruikers. Dit kan door de interface te vereenvoudigen, duidelijke instructies te bieden en technische ondersteuning beschikbaar te stellen. Uit dit onderzoek blijkt dat omgevingsmanagers die verantwoordelijk zijn voor participatie in het besluitvormingsproces te weinig tijd of te weinig ervaring hebben om passende digitale tools aan te bieden die toegankelijk en flexibel zijn voor gebruikers.

Ontwikkel trainingsprogramma's voor zowel burgers als omgevingsmanagers om de effectieve en inclusieve inzet van digitale participatietools te bevorderen. Zorg voor ondersteuning en handleidingen die de technische drempels voor deelname verlagen.

Aanbeveling 4:

Een vierde praktijkgerichte aanbeveling betreft de inzet op flexibele participatiemogelijkheden. Uit dit onderzoek blijkt dat de belangrijkste factor voor burgers de flexibiliteit van digitale tools is voor deelname aan het participatieproces. Door in te zetten op flexibiliteit van tools wordt de input legitimiteit verhoogd. Wanneer er in de praktijk aandacht besteed wordt aan het inpassen van tools aan de schema's en voorkeuren van deelnemers wordt de democratische kwaliteit van het besluitvormingsproces verhoogd.

Biedt meer flexibele mogelijkheden voor deelname aan, zoals asynchrone platforms waar deelnemers op elk gewenst moment input kunnen geven. Dit kan helpen om meer diverse en drukbezette groepen te bereiken.

Aanbeveling 5:

Een vijfde praktische aanbeveling betreft de integratie van hybride participatiemodellen. Uit de resultaten is gebleken dat er onder deelnemers van de enquête nog steeds grote behoefte is aan fysieke participatie mogelijkheden. Vooral de oudere doelgroep voelt zich hierbij comfortabeler omdat zij bang zijn anders uitgesloten te worden van het participatieproces. Omgevingsmanagers geven aan dat zij deze behoefte van burgers ook voelen en het belangrijk vinden om fysiek de mogelijkheid te bieden aan deze groep om te participeren. Een combinatie van fysiek en digitaal, hybride, kan hier een uitkomst voor bieden. Door informatieavonden fysiek te organiseren met de optie om online een livestream te volgen waarbij ook vragen kunnen worden gesteld kan een

voorbeeld zijn. Hierbij is het belangrijk om omgevingsmanagers de juiste tools en management skills aan te reiken om deze hybride informatieavonden in goede banen te laten lopen.

Combineer digitale en traditionele participatiemethoden om een breder publiek te bereiken. Dit hybride model kan ervoor zorgen dat mensen zonder toegang tot digitale middelen of met een voorkeur voor persoonlijke interactie toch kunnen deelnemen.

Het vervolgonderzoek zou moeten focussen op zowel wetenschappelijke verdieping als praktische verbeteringen van digitale participatie tools en -processen. Door de implementatie van deze aanbevelingen kan de effectiviteit, inclusiviteit, en legitimiteit van participatie in ruimtelijke planning aanzienlijk worden verbeterd. Door deze aanbevelingen op te volgen, kunnen digitale participatietools effectiever worden ingezet om een representatieve en legitieme input te verkrijgen, wat de kwaliteit van het besluitvormingsproces ten goede komt.

Literatuurlijst

- Aichholzer, G., Rose, G. (2020). Experience with Digital Tools in Different Types of e-Participation. In: Hennen, L., van Keulen, I., Korthagen, I., Aichholzer, G., Lindner, R., Nielsen, R. (eds) European E-Democracy in Practice. Studies in Digital Politics and Governance. *Springer, Cham*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-27184-8_4
- Aichholzer, G. & Allhutter, D., (2011). Online forms of political participation and their impact on democracy. *Institute of Technology Assessment, Austrian Academy of Sciences, Vienna*. https://epub.oeaw.ac.at/ita/ita-manuscript/ita_11_02.pdf
- Bächtiger, A., Niemeyer, S., Neblo, M., Steenbergen, M. R., & Steiner, J. (2010). Disentangling Diversity in Deliberative Democracy: Competing Theories, Their Blind Spots and Complementarities. *Journal Of Political Philosophy*, 18(1), 32–63. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9760.2009.00342.x>
- Bekkers, V. (2007). Imago en Legitimiteit. In: W. Kickert, L. Cachet, F. van der Meer & L. Schaap (Eds.), *Liefde voor het Openbaar Bestuur en Liefde voor de Bestuurskunde* (pp. 31-44). *Eburon Delft*. <https://core.ac.uk/download/pdf/18508314.pdf#page=31>
- Brabants Dagblad (2023). N279 tussen Veghel en Asten een van de gevaarlijkste provinciale wegen van Nederland. *Brabants Dagblad*. <https://www.bd.nl/den-bosch/n279-tussen-veghel-en-asten-een-van-de-gevaarlijkste-provinciale-wegen-van-nederland~a9169069/>
- Chadwick, A. (2009). “Web 2.0: New challenges for the study of e-democracy in an era of informational exuberance” *I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society* <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19331680902890189>
- Creswell, J.W., (2007). Five qualitative approaches to inquiry. In *Qualitative inquiry & Research design: choosing among five approaches*. (pp. 73-76)
- De Cindio, F., Peraboni, C. (2009). Fostering e-Participation at the Urban Level: Outcomes from a

Large Field Experiment. In: Macintosh, A., Tambouris, E. (eds) *Electronic Participation. ePart 2009. Lecture Notes in Computer Science, vol 5694. Springer, Berlin, Heidelberg.*

https://doi.org/10.1007/978-3-642-03781-8_11

De Jong, R., Jansen, J., Faasse, P., Diederren, P., & Rathenau Instituut. (2020). Initiatives supporting digital democracy at national level. *Rathenau Instituut.*
https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2021-02/Initiatives_supporting_digital_democracy_at_national_level_Report_Rathenau_Instituut.pdf

De Zeeuw, A., Pieterse, J. (2020). A guide on local practices of digital participation. In: Democracy in Action, Dutch Ministry of the Interior and Kingdom Relations, Interreg North Sea Region project municipality of Groningen, *Digital Democracy in Practice [Book].*
<https://northsearegion.eu/media/12392/digital-democracy-guide.pdf>

Edelenbos, J., & Klijn, E. (2005). Managing Stakeholder Involvement in Decision Making: A Comparative Analysis of Six Interactive Processes in the Netherlands. *Journal of Public Administration Research and Theory, 16(3), 417–446.*
<https://doi.org/10.1093/jopart/mui049>

Edelenbos, J., & Van Meerkerk, I. (2016). Introduction: three reflecting perspectives on interactive governance. In *Edward Elgar Publishing eBooks.*
<https://doi.org/10.4337/9781783479078.00006>

Estafam, A. (2021). Strategic overview of digital public participation tools for urban planning. *SIDe.*
<https://doi.org/10.33797/side.21.008>

Grimmelikhuisen, S., & Meijer, A. (2012). Effects of Transparency on the Perceived Trustworthiness of a Government Organization: Evidence from an Online Experiment. *Journal of Public Administration Research and Theory, 24(1), 137–157.*
<https://doi.org/10.1093/jopart/mus048>

Kim, S., & Lee, J. (2012). E-Participation, Transparency, and Trust in Local Government. PAR. *Public*

- Administration Review/Public Administration Review*, 72(6), 819–828.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2012.02593.x>
- Klijn, E., & Koppenjan, J. (2000). Politicians and Interactive Decision Making: Institutional Spoilsports or Playmakers. *Public Administration*, 78(2), 365–387. <https://doi.org/10.1111/1467-9299.00210>
- Kneuer, M. (2016). E-democracy: A new challenge for measuring democracy. *International Political Science Review / Revue Internationale de Science Politique*, 37(5), 666–678.
<https://www.jstor.org/stable/26556880>
- Livingstone, Sonia (2010) Interactivity and participation on the Internet: young people's response to the civic sphere. In: Dahlgren, Peter, (ed.) *Young Citizens and New Media: Learning for Democratic Participation*. Routledge studies in social and political thought. *Routledge, London*. <https://eprints.lse.ac.uk/2776/>
- Lowenthal, P. R. (2023). Synchronous Tools for Interaction and Collaboration. In *Handbook of Open, Distance and Digital Education* (pp. 989–1002). https://doi.org/10.1007/978-981-19-2080-6_55
- Macintosh, A. (2004). Characterizing e-participation in policy-making. *IEEE*.
<https://doi.org/10.1109/hicss.2004.1265300>
- Macintosh, A., & Whyte, A. (2008). Towards an evaluation framework for eParticipation. *Transforming Government (Print)*, 2(1), 16–30. <https://doi.org/10.1108/17506160810862928>
- Marshall, S., Farndon, D., Hudson-Smith, A., Kourniotis, A., & Karadimitriou, N. (2024). Urban Design and Planning Participation in the Digital Age: Lessons from an Experimental Online Platform. *Smart Cities*, 7(1), 615–632. <https://doi.org/10.3390/smartcities7010025>
- Medaglia, R. (2012). eParticipation research: Moving characterization forward (2006–2011). *Government Information Quarterly*, 29(3), 346–360. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2012.02.010>

- Meijer, A., Schäfer, M. T., & Branderhorst, M. (2019). Principes voor goed lokaal bestuur in de digitale samenleving. *Bestuurswetenschappen*, 73(4), 8–23.
<https://doi.org/10.5553/bw/016571942019073004003>
- Migchelbrink, K., & Van de Walle, S. (2019). When Will Public Officials Listen? A Vignette Experiment on the Effects of Input Legitimacy on Public Officials' Willingness to Use Public Participation. *Public Administration Review*, 80(2), 271–280. <https://doi.org/10.1111/puar.13138>
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023). Groen licht Eerste Kamer: Invoering Omgevingswet op 1 januari 2024. Nieuwsbericht | *Rijksoverheid.nl*.
<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/03/14/groen-licht-eerste-kamer-invoering-omgevingswet-op-1-januari-2024>
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2024, 1 mei). Omgevingswet. *Rijksoverheid.nl*.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>
- Nabatchi, T., & Leighninger, M. (2015). Public participation for 21st century democracy. In *Wiley eBooks*. <https://doi.org/10.1002/9781119154815>
- Noord-Brabant. (z.d.). N279 Veghel - Asten. *Provincie Noord-Brabant*.
<https://www.brabant.nl/onderwerpen/verkeer-en-vervoer/wegenprojecten-in-brabant/n279-veghel-asten>
- Ponsioen, A., De Veen, L., Baetens, T., Willemsen, K. (2020). Inspiratiegids Digitale Participatie. *Vereniging Nederlandse Gemeenten*. <https://vng.nl/sites/default/files/2020-05/inspiratiegids-digitale-participatie.pdf>
- Rose, G., van Keulen, I., Aichholzer, G. (2020). Formal Agenda-Setting (European Level). In: Hennen, L., van Keulen, I., Korthagen, I., Aichholzer, G., Lindner, R., Nielsen, R. (eds) *European E-Democracy in Practice. Studies in Digital Politics and Governance*. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-27184-8_9
- Scharpf, F. W. (1996). Economic integration, democracy and the welfare state. In Max Planck Institute

for the Study of Societies, MPIfG Working Paper (No. 96/2). Max Planck Institute for the Study of Societies, Cologne.

<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/41702/1/63957954X.pdf>

Scharpf F. W. (1997). Economic integration, democracy and the welfare state. *Journal of European Public Policy*, 4(1), 18–36. <https://doi.org/10.1080/135017697344217>

Schmidt, V. A. (2013). Democracy and Legitimacy in the European Union Revisited: Input, Output and ‘Throughput’. *Political Studies*, 61(1), 2–22. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2012.00962.x>

Senior, C., Salaj, A. T., Johansen, A., & Lohne, J. (2023). Evaluating the Impact of Public Participation Processes on Participants in Smart City Development: A Scoping Review. *Buildings*, 13(6), 1484. <https://doi.org/10.3390/buildings13061484>

Setyasih, E. T. (2023, 10 maart). Democracy in the Digital Era as a Challenge and Opportunity for Public Participation. *Publica: Jurnal Pemikiran Administrasi Negara*. <https://journal.uinsgd.ac.id/index.php/publica/article/view/24553/pdf>

Susha, I., & Grönlund, Å. (2012). eParticipation research: Systematizing the field. *Government Information Quarterly*, 29(3), 373–382. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2011.11.005>

Severo, M., & Thuillas, O. (2022). Cultural participation and digital platforms. *Hybrid*, 8. <https://doi.org/10.4000/hybrid.1879>

Van Thiel, S. (2015). Bestuurskundig Onderzoek: een methodologische inleiding (3de editie). *Bussum: Coutinho*.

Verweij, S., Gerrits, L.M., (2012). Systematische kwalitatieve vergelijkende analyse. In Next Generation Infrastructures, Governance of Complex Systems, Bestuurskunde, & Erasmus Universiteit Rotterdam (Red.), *KWALON: Vol. 2012 (17) 3* (pp. 25–26). https://repub.eur.nl/pub/37576/Metis_181874.pdf

Wallin, S., Horelli, L., & Saad-Sulonen, J. (2010). Digital tools in participatory planning. *Centre For*

Urban And Regional Studies Publications.

<http://lib.tkk.fi/Reports/2010/isbn9789526032603.pdf>

Bijlage

Bijlage A

Specifictaie digitale participatie tools

	Digitale tool	Soort platforms	Functionaliteiten	Toelichting
1	Videoconferentie-tools	Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Skype en Cisco Webex	Live video en audio, scherm delen, chatfuncties en virtuele hand opsteken om de communicatie te vergemakkelijken	Mogelijk om online vergaderingen, presentaties en interactieve sessies te houden via videoverbindingen. Met deze tools kunnen gebruikers vanaf verschillende locaties met elkaar communiceren alsof ze zich in dezelfde ruimte bevinden.
2	Dialoog-tools	Forums, Ideeënbusen, FAQ, Kaartvisualisaties, METT, Citizenlab en OpenStad	Plaatsen van berichten, het reageren op berichten van anderen, het stellen van vragen, het indienen van voorstellen, het stemmen op ideeën en het organiseren van discussies in threads of subgroepen	Digitale platforms of softwaretoepassingen die asynchrone communicatie en uitwisseling van ideeën tussen deelnemers mogelijk maken. Ze bieden een gestructureerde omgeving waarin deelnemers met elkaar kunnen discussiëren, samenwerken en tot gezamenlijke inzichten kunnen komen.
3	Stem-tools	Mentimeter, Kahoot en Slido.	Meningen, voorkeuren of beslissingen van een groep mensen verzamelen door middel van stemming.	Stem uitbrengen op verschillende opties, vaak in de vorm van meerkeuzevragen of open vragen. De resultaten worden vervolgens verzameld en weergegeven, waardoor ze gemakkelijk geanalyseerd kunnen worden.
4	Brainstormtools	Google Jamboard, Mural, Miro, Mindmeister en online geeltjes plakken	Delen van ideeën, het organiseren van gedachten, het stemmen op de beste ideeën, en het samenwerken in real-time.	Digitale platforms die gebruikt worden om creatieve ideeën en oplossingen te genereren door middel van een gestructureerd proces van ideeëngeneratie. Deelnemers kunnen bijdragen leveren, reageren op ideeën van anderen en gezamenlijk nieuwe concepten ontwikkelen.
5	Vlog-podcast	YouTube, SoundCloud,	Opname, bewerking, toevoegen van muziek of geluidseffecten, en het	Digitale platforms of software waarmee gebruikers video- of audiobestanden kunnen opnemen,

		Spotify of sociale media kanalen	delen van de gemaakte content op verschillende platforms	bewerken en delen. Met deze tools kunnen individuen of groepen content maken in de vorm van vlogs of podcasts.
6	Survey-tools	Surveymonkey, Maptionnaire, Microsoft Forms, Google Forms, Survio en Qualtrics	Het omvat het opstellen van vraagtypes, het instellen van logica, het aanpassen van de opmaak, het verzamelen van reacties, en het genereren van rapporten en analyses.	Softwaretoepassingen waarmee gebruikers enquêtes kunnen maken, distribueren en analyseren. Met deze tools kunnen onderzoekers gestructureerde vragenlijsten ontwerpen en deze vervolgens naar respondenten sturen om gegevens te verzamelen over verschillende onderwerpen
7	Social media	Twitter, LinkedIn, Facebook en Instagram	Kanaal om te informeren over actuele ontwikkelingen, verwijzen naar nieuws, initiatieven, bijeenkomsten en lopende discussie op gang brengen	Platforms bieden verschillende mogelijkheden voor interactie en participatie, afhankelijk van de doelstellingen van het participatieproces en de voorkeuren van de doelgroep.

Bijlage B

Enquête vragen

1. Beste respondent,

Welkom bij deze enquête over digitale participatietools en hun invloed op het besluitvormingsproces.

Uw mening en ervaring zijn waardevol voor het begrijpen van hoe deze tools bijdragen aan de democratische processen en hoe ze kunnen worden verbeterd. Deze enquête bevat vragen over verschillende digitale participatietools en uw percepties van hun invloed besluitvormingsprocessen. Gelieve de vragen zorgvuldig en eerlijk te beantwoorden.

Alle informatie die u verstrekt, wordt vertrouwelijk behandeld en alleen gebruikt voor onderzoeksdoeleinden. Het onderzoek wordt uitgevoerd voor de Masteropleiding Governance en Management van Complexe Systemen aan de Erasmus Universiteit. De

resultaten van het onderzoek worden gebruikt om een masterscriptie te schrijven. Bij vragen kunt u contact opnemen via het volgende e-mailadres: 706230fv@eur.nl.

Dit onderzoek bestaat uit meerdere keuzevragen en vragen waar u uw mening over kunt geven. De geschatte tijd om deze enquête in te vullen is ongeveer 5-10 minuten. De data die voortkomt uit de vragenlijst zal na 6 maanden worden verwijderd. Als je de enquête start, stem je in met:

- Het verzamelen en verwerken van jouw gegevens door de onderzoeker;
- Het bewaren van de data;
- Het gebruiken van de anonieme data voor het onderzoek

Je bent je ervan bewust dat je ervoor kunt kiezen om jouw deelname op elk moment en om welke reden dan ook te beëindigen. Kies nu wat op jou van toepassing is. Bij het niet instemmen met de voorwaarden, kan de vragenlijst direct worden afgesloten.

2. Om deel te nemen aan deze vragenlijst dient u woonachtig te zijn in de provincie Noord-Brabant. Kies nu wat voor jou van toepassing is. Wanneer u niet woonachtig bent in de provincie Noord-Brabant, kan de vragenlijst direct worden afgesloten.
3. Wat is uw geslacht?
4. Wat is uw leeftijd?
5. Wat is uw hoogst behaalde diploma?

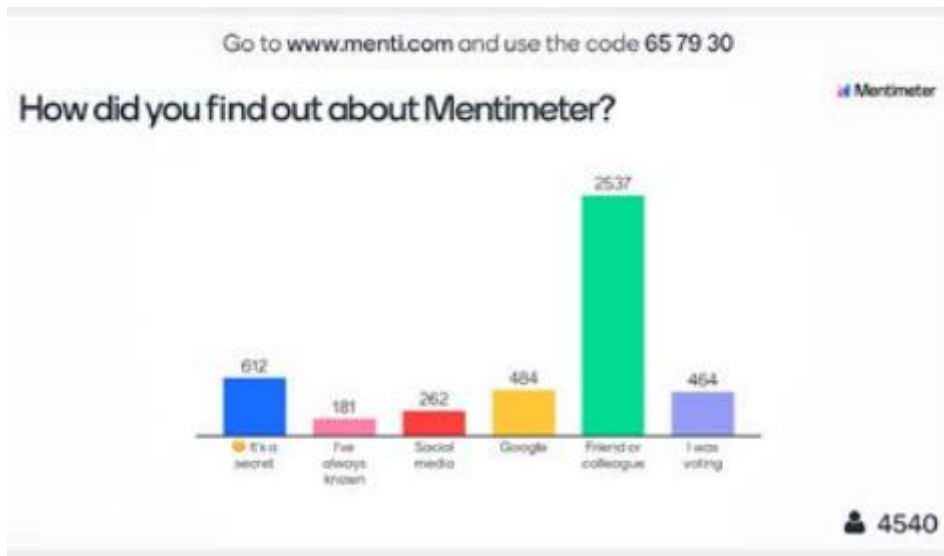
De volgende vragen gaan over digitale tools. Deze vragen zijn bedoeld om inzicht te krijgen in de bekendheid van verschillende tools. Geef aan welke tools u weleens hebt gezien, gebruikt of waarvan u hebt gehoord.

6. Kent u Videoconferentie-tools zoals Zoom, Microsoft Teams, of Google Meet? Zie voorbeeld:

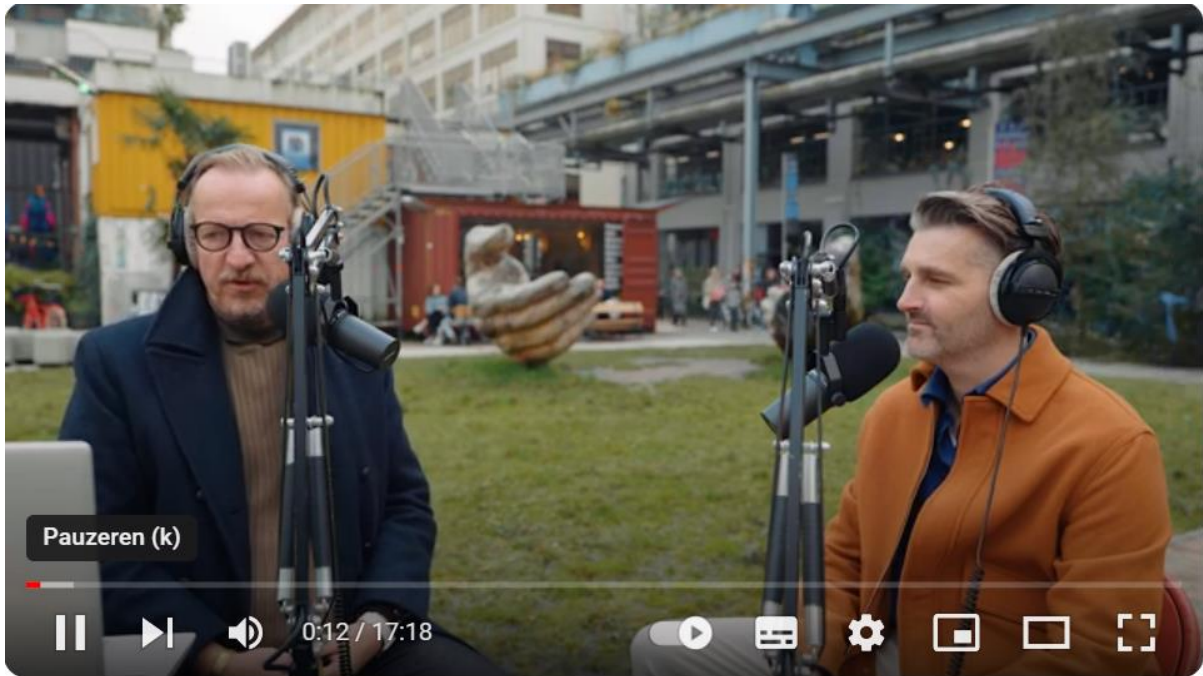
7. Kent u Dialog-tools zoals forums, ideeënbus, FAQ, kaartvisualisatie of websites waar men input kan leveren? Zie voorbeeld:

8. Kent u Stem-tools zoals Mentimeter, Poll Everywhere, of Slido? Stemtools zijn digitale tools waarmee je met een eenvoudige vraag real-time inzicht krijgen in wat een groep deelnemers vindt van een bepaald idee, vraag, of probleem. Zie voorbeeld:

9. Kent u Brainstorm-tools zoals Miro, Trello, of Padlet? Ook wel online geeltjes plakken of een mindmap maken. Zie voorbeeld:

Vodcast audio video Roy Lindelauf

Provincie Noord-...
1,01K abonnees

Abonneren

1

Delen

10. Kent u Vlog en/of podcast-tools zoals Spotify, YouTube of Apple Podcasts? Zie voorbeeld:

11. Kent u Survey-tools zoals Google Forms, SurveyMonkey, of Typeform? Zie voorbeeld:

12. Kent u Social media-platforms zoals Facebook, Twitter, LinkedIn, of Instagram? Zie voorbeeld:

13. Welke van deze tools heeft u ooit gebruikt? (Selecteer alle toepasselijke opties)

De volgende vragen zijn van toepassing op de tools die u net heeft gezien. Bij de volgende vragen kunt u aangeven hoe u de tools zou beoordelen, ongeacht uw ervaring met de digitale tools. U kunt op 'vorige' klikken om de voorbeelden van de tools opnieuw te bekijken.

In hoeverre vindt u dat deze digitale participatietools toegankelijk, eenvoudig te begrijpen en gemakkelijk te gebruiken zijn?

	Helemaal niet toegankelijk	Niet erg toegankelijk	Neutraal	Grotendeels toegankelijk	Zeer toegankelijk
14. Videoconferentie-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Dialogoog-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Stem-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Brainstorm-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Vlog/podcast	☐	☐	☐	☐	☐
Survey-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Social media	☐	☐	☐	☐	☐

In hoeverre beïnvloedt de toegankelijkheid van digitale participatietools het naar voren brengen van uw standpunten, belangen en perspectieven in participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

15. Geen invloed Weinig invloed Neutraal Enige invloed Grote invloed
- ○ ○ ○ ○

Licht uw antwoord toe (optioneel)

In hoeverre beïnvloedt de toegankelijkheid van digitale participatietools uw bereidheid om deel te nemen aan participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

16. Geen invloed Weinig invloed Neutraal Enige invloed Grote invloed
- ○ ○ ○ ○

Licht uw antwoord toe (optioneel)

In hoeverre beïnvloedt de toegankelijkheid van digitale participatietools de verschillende mogelijkheden die u heeft om deel te nemen aan participatie-initiatieven?

17. Geen invloed Weinig invloed Neutraal Enige invloed Grote invloed
- ○ ○ ○ ○

In hoeverre vindt u dat deze digitale participatietools interactiviteit mogelijk maken, waarbij u kunt reageren, communiceren en samenwerken met andere deelnemers?

	Helemaal niet interactief	Niet erg interactief	Neutraal	Grotendeels interactief	Zeer interactief
18. Videoconferentie-tools	○	○	○	○	○
Dialogoog-tools	○	○	○	○	○
Stem-tools	○	○	○	○	○
Brainstorm-tools	○	○	○	○	○
Vlog/podcast	○	○	○	○	○
Survey-tools	○	○	○	○	○
Social media	○	○	○	○	○

19. In hoeverre beïnvloedt de interactiviteit van digitale participatietools het naar voren brengen van uw standpunten, belangen en perspectieven in participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

20. In hoeverre beïnvloedt de interactiviteit van digitale participatietools uw bereidheid om deel te nemen aan participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

In hoeverre vindt u dat de manier waarop input wordt verzameld en teruggekoppeld via deze digitale participatietools voor u als gebruiker transparant is?

	Helemaal niet transparant	Niet erg transparant	Neutraal	Grotendeels transparant	Zeer transparant
21. Videoconferentie-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Dialogoog-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Stem-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Brainstorm-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Vlog/podcast	☐	☐	☐	☐	☐
Survey-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Social media	☐	☐	☐	☐	☐

22. In hoeverre beïnvloedt de transparantie van digitale participatietools het naar voren brengen van uw standpunten, belangen en perspectieven in participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

23. In hoeverre beïnvloedt de transparantie van digitale participatietools uw bereidheid om deel te nemen aan participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

In hoeverre vindt u dat deze digitale participatietools flexibiliteit bieden, zodat u op verschillende momenten kunt deelnemen aan het besluitvormingsproces en uw eigen schema's en voorkeuren kunt aanpassen?

	Helemaal niet flexibel	Niet erg flexibel	Neutraal	Grotendeels flexibel	Zeer flexibel
24. Videoconferentie-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Dialogoog-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Stem-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Brainstorm-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Vlog/podcast	☐	☐	☐	☐	☐
Survey-tools	☐	☐	☐	☐	☐
Social media	☐	☐	☐	☐	☐

25. In hoeverre beïnvloedt de flexibiliteit van digitale participatietools het naar voren brengen van uw standpunten, belangen en perspectieven in participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

26. In hoeverre beïnvloedt de flexibiliteit van digitale participatietools uw bereidheid om deel te nemen aan participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Licht uw antwoord toe (optioneel)

Welke tool heeft uw voorkeur bij deelname aan digitale participatie-initiatieven die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

- Videoconferentie-tools
- Dialoog-tools
- Stem-tools
- Brainstorm-tools
- Vlog/podcast-tools
- Survey-tools
- Social media-platforms

27.

Licht uw antwoord toe (optioneel)

Wat zijn volgens u de belangrijkste voordelen van het gebruik van digitale participatietools die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming? (KIES MAXIMAAL TWEE)

- Laagdrempeligheid: Digitale participatietools maken het gemakkelijker voor mensen om deel te nemen, ongeacht hun locatie of fysieke mogelijkheden.
- Efficiëntie: Digitale tools kunnen het besluitvormingsproces versnellen door informatie snel te verspreiden, feedback te verzamelen en het gemakkelijker te maken om consensus te bereiken.
- Transparantie van het proces: Ze bieden de mogelijkheid om informatie en documenten gemakkelijk te delen, waardoor het besluitvormingsproces transparanter wordt voor alle betrokkenen.
- Diversiteit van de input: Digitale participatietools kunnen een groter aantal mensen te bereiken en te betrekken bij het besluitvormingsproces, wat resulteert in een meer diverse en inclusieve participatie.

28.

Wat zijn volgens u de belangrijkste nadelen van het gebruik van digitale participatietools die bijdragen aan het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming? (KIES MAXIMAAL TWEE)

- Digitale kloof: Niet iedereen heeft toegang tot of kennis van digitale technologieën, waardoor sommige mensen worden uitgesloten van participatie.
- Kwaliteit van de input: Digitale participatietools kunnen leiden tot oppervlakkige betrokkenheid en minder diepgaande discussies in vergelijking met face-to-face interactie, wat de kwaliteit van de input kan beïnvloeden.
- Privacy en beveiliging: Het gebruik van digitale tools brengt privacy- en beveiligingsrisico's met zich mee, zoals het delen van persoonlijke informatie of het hacken van gegevens.
- Digitale vermoeidheid: Overmatig gebruik van digitale platforms kan leiden tot vermoeidheid bij deelnemers, waardoor ze minder geneigd zijn om deel te nemen aan toekomstige initiatieven.

29.

Welk effect heeft het gebruik van digitale participatietools volgens u het verzamelen van informatie door de overheid bij burgers voor het vormen van beleid?

30.

Licht uw antwoord toe:

31. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties met betrekking tot de invloed van digitale participatietools op het verzamelen van informatie door de overheid voor beleidsvorming?

Bijlage C

Vragen focusgroep

De eerste vraag luidt als volgt:

- Wat was uw laatste ervaring met digitale participatie, wat voegde dit toe en wat is uw rol hierin?

In de enquête zijn een aantal vragen gesteld over toegankelijkheid, interactiviteit, transparantie en flexibiliteit. Naar aanleiding van de onderstaande stellingen zullen we ook de antwoorden bespreken die in de enquête naar voren zijn gekomen.

- Op dit moment zijn digitale tools die worden gebruikt voor het betrekken van burgers toegankelijk, waarbij de tools eenvoudig te begrijpen en gemakkelijk te gebruiken zijn.
- Op dit moment worden digitale tools gebruikt die interactief zijn waarbij burgers de kans krijgen om te reageren, communiceren en samenwerken met andere deelnemers.
- Op dit moment worden digitale tools gebruikt die transparant zijn voor burgers en waarbij verzamelde input terug wordt gekoppeld aan deelnemers.
- Op dit moment worden digitale tools gebruikt die flexibel zijn voor burgers en waarbij zij de kans krijgen om op hun eigen momenten en in hun eigen tijd deel te nemen.

Tot slot zullen we het hebben over de grootste voor- en nadelen van digitale participatietools die deelnemers herkennen uit hun eigen ervaringen.

Bijlage D

Codeerschema

Variabele	Codes
Toegankelijkheid	<ul style="list-style-type: none">- Makkelijk te gebruiken- Begrijpelijk- Drempel voor deelname- Kan leiden tot frustratie
Interactiviteit	<ul style="list-style-type: none">- Directe communicatie- Geen gesprek- Geïnformeerd worden
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">- Terugkoppeling- Makkelijk te vinden- Omgevingswet- Informatie borgen
Flexibiliteit	<ul style="list-style-type: none">- Eigen tijd bekijken- Aanpassen aan eigen agenda- Kostbaar om aan te bieden- Andere doelgroep
Open agendavorming	<ul style="list-style-type: none">- Belangen delen- Meedenken en meedoen- Standpunten naar voren brengen- Brede input genereren over ideeën van mensen- Informatie ophalen
Representativiteit	<ul style="list-style-type: none">- Drempel verlagen- Drempel verhogen- Verschillende doelgroepen- Delen van belangen